

Fingrid Oyj
PL 530
00101 Helsinki

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO KEMINMAA-TORNIONJOKI 400 KILOVOLTIN VOIMAJOHTOHANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Hankkeesta vastaava Fingrid Oyj on 19.10.2018 toimittanut yhteysviranomaisena toimivalle Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 252/2017) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman koskien Keminmaan ja Tornionjoen välistä 400 kilovoltin (kV) voimajohtohanketta.

Hankkeesta vastaavan yhteyshenkilöinä toimivat projektipäällikkö Mika Penttilä ja tekninen asiantuntija Tommi Raussi. YVA-konsulttina arviointiohjelman laatimisessa on toiminut Sitowise Oy yhteyshenkilönään Lauri Erävuori.

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

YVA-lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia. YVA-menettelyssä selvitetään ja arvioidaan hankkeen välittömiä ja välillisiä ympäristövaikutuksia. Nyt kyseessä oleva hanke kuuluu YVA-menettelyn piiriin YVA-lain liitteenä olevan hankeluettelon perusteella. Hankeluettelon mukaan menettelyä sovelletaan vähintään 220 kilovoltin maanpäällisiin voimajohtoihin, joiden pituus on yli 15 kilometriä.

YVA-menettely on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa hankkeesta vastaava laatii YVA-lain 16 §:n mukaisen arviointiohjelman, joka on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma tarvittavista selvityksistä, arviointimenettelyn järjestämisestä ja siitä, miten vaikutusarviointit ja itse arviointimenettely toteutetaan. Arviointiohjelman sisällöstä säädetään tarkemmin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen (YVA-asetus, 277/2017) 3 §:ssä. Ennen arviointiohjelman toimittamista voidaan järjestää YVA-lain 8 §:n mukainen ennakkoneuvottelu. Tässä hankkeessa ennakkoneuvottelu käytiin yhteysviranomaisen järjestämänä 18.6.2018.

YVA-menettelyn toisessa vaiheessa hankkeesta vastaava tekee arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella tarvittavat selvitykset ja arviointit hankkeen vaikutuksista ja laatii YVA-lain 19 §:n mukaisen ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, joka on yhtenäinen esitys hankkeen ja sen vaihtoehtojen ympäristövaikutuksista. Yhteysviranomaisen tarkistaa arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun sekä laatii tämän jälkeen YVA-lain 23 §:n mukaisen perustellun päätelmänsä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä liitetään YVA-laisissa tarkoitettua hanketta koskevaan lupahakemukseen YVA-lain 25 §:n mukaisesti. YVA-lain 26 §:ssä säädetään, että hanketta koskevista päätöksistä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä on otettu huomioon. Lupaviranomaisen on YVA-lain 27 §:n mukaisesti varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa.

Valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnin osalta sovellettavaksi tulee Espoon sopimus (YK:n Euroopan talouskomission sopimus valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista E/ECE/1250, SopS 67/1997) ja sen mukainen menettely. Sopimuksen osapuolella on oikeus osallistua toisen osapuolen YVA-menettelyyn, mikäli arvioitavan hankkeen haitalliset ympäristövaikutukset todennäköisesti kohdistuvat kyseiseen valtioon.

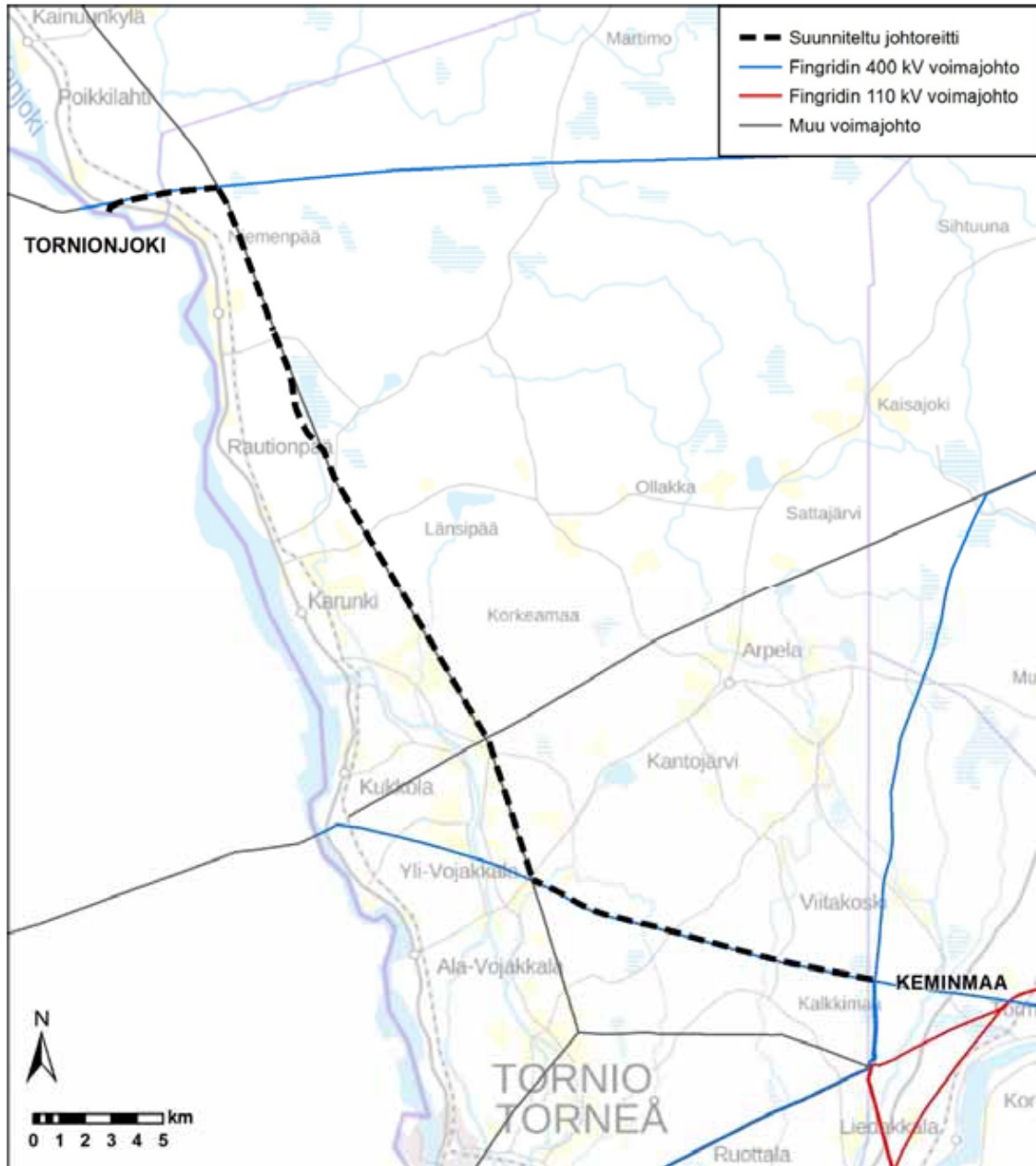
HANKKEEN KUVAUS

Fingrid Oyj suunnittelee 400 kilovoltin voimajohtoa Keminmaan ja Tornionjoen välille. Voimajohtoreitin pituus kokonaisuudessaan on noin 48 kilometriä, josta uutta johtokäytävää on noin neljä kilometriä. Voimajohto on osa uutta 400 kV voimajohtoyhteyttä Ruotsista Muhokselle, Pyhänselän sähköasemalle. Tässä YVA-menettelyssä tarkasteltava voimajohtohanke koskee voimajohtoyhteyden osuutta Keminmaalta Suomen ja Ruotsin rajalle.

Hanke sijoittuu Länsi-Lappiin Keminmaan, Tornion ja Ylitornion kuntien alueelle. Tutkittava voimajohtoreitti sijoittuu Tornionjokilaaksoa reunustaville maaseutualueille ja päättyy Tornionjoen kohdalla valtakunnan rajan ylitykseen. Keminmaan uudelta sähköasemalta luoteeseen johtoreitti sijoittuu nykyisen 400 kV voimajohdon rinnalle. Ennen Yli-Liakkaa johtoreitti kääntyy kohti pohjoista, sijoittuen nykyisen 110 kV voimajohdon rinnalle. Hurujärvi – Iso-Mustajärven Natura 2000 -alueen kohdalla johtoreitti eroaa nykyisestä voimajohdosta ja sijoittuu uuteen maastokäytävään Natura-alueen länsipuolelle. Natura-alueen pohjoispuolella johtoreitti sijoittuu jälleen nykyisen 110 kV voimajohdon yhteyteen. Suunniteltu johtoreitti kääntyy kohti länttä Martimon kylän lähistöllä, sijoittuen nykyisen 400 kV voimajohdon rinnalle. Ennen Tornionjoen ylitystä Vuennonkosken kohdalla johtoreitti eroaa nykyisestä voimajohtoreitistä ja sijoittuu uuteen maastokäytävään.

Voimajohdon perusratkaisuna käytettävä pylvästyppi on haruusin tuettu, teräksestä valmistettu kaksijalkainen portaalipylväs. Pylvään ylimmät osat eli ukkosulokkeet ulottuvat keskimäärin noin 35 metrin korkeudelle ja pylväsvälit ovat tyypillisesti noin 300-400 metriä. Peltojen suorilla johto-osuuksilla voidaan käyttää teknisten reunaehtojes salliessa haruksetonta portaalipylvästyppiä.

Normaaleista pylväsrakenteista poikkeavat tekniset ratkaisut voivat tulla kyseeseen yksittäisissä erityiskohteissa voimajohdosta aiheutuvien haitallisten maankäyttö-, luonto- ja maisemavaikutusten poistamiseksi, lieventämiseksi tai teknisistä syistä. Tällöin ratkaisuna voi olla voimajohdon sijoituspuolen vaihto, johtojen sivuttaissiirto tai muun poikkeavan pylvästyypin käyttö. Hankkeessa ei voida käyttää yhteispylväitä, jossa samaan pylväsrakenteeseen sijoitettaisiin suunniteltu voimajohto sekä nykyinen 400 kV voimajohto.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Arviointiohjelma oli nähtävillä 14.12.2018-12.2.2019 välisen ajan Keminmaan ja Ylitornion kunnanvirastoissa, Tornion kaupungintalolla sekä Lapin ELY-keskuksessa ja myös sähköisenä osoitteessa www.ymparisto.fi/keminmaatornionjokivoimajohtoyva. Sen lisäksi arviointiohjelmaan oli mahdollisuus tutustua Tornion kaupunginkirjastossa, Keminmaan kunnankirjastossa sekä Tornionlaakson kirjaston Ylitornion toimipisteessä.

Kuulutus oli nähtävillä Lapin ELY-keskuksen, Tornion kaupungin sekä Keminmaan ja Ylitornion kuntien virallisilla ilmoitustauluilla ja verkkosivuilla.

28.2.2019

Yleisötilaisuus järjestettiin 17.1.2019 Torniossa. Paikalla oli yhteysviranomaisen, hankkeesta vastaavan, YVA-konsultin ja Svenska Kraftnätin edustajat sekä 39 osallistujaa.

Vireilläolosta ilmoitettiin Lapin Kansassa ja Lounais-Lapissa. Hankkeesta vastaava on tiedottanut hankkeesta ja yleisötilaisuudesta omilla ilmoituksillaan, minkä lisäksi johtoalueen maanomistajia on tiedotettu kirjeitse. Hankkeesta vastaavalla on hanketta varten omat verkkosivu, jossa on sähköinen palautejärjestelmä.

Yhteysviranomainen lähetti lausuntopyynnöt seuraaville tahoille:

Tornion kaupunki
Keminmaan kunta
Ylitornion kunta
Lapin liitto
Museovirasto
Tornionlaakson maakuntamuseo
Liikennevirasto (1.1.2019 alkaen Väylävirasto)
Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi (1.1.2019 alkaen Liikenne- ja viestintävirasto Traficom)
Lapin aluehallintovirasto
Luonnonvarakeskus
Ilmatieteenlaitos
Maa- ja metsätaloustuottajain keskusjärjestö MTK
Metsähallitus, Lapin Luontopalvelut
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Paliskuntain yhdistys
Suomen luonnonsuojeluliitto Lapin piiri ry
Säteilyturvakeskus
Caruna Oyj
Digita Oyj
Puolustusvoimat 3.logistiikkarykentin esikunta
Ilmavoimien esikunta operatiivinen osasto
Isosydänmaan paliskunta
Narkauksen paliskunta
Palojärven paliskunta
Lohijärven paliskunta
Kemi-Tornion lintuharrastajat Xenus ry
Lapin lintutieteellinen yhdistys ry
Meri-Lapin ympäristöterveysjaosto
Keminmaan riistanhoitoyhdistys ry
Ylitornion riistanhoitoyhdistys ry

Edellä mainittujen lisäksi myös muilla tahoilla ja kansalaisilla on ollut mahdollisuus esittää mielipiteensä arviointiohjelmasta.

YHTEENVETO LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Tässä esitettävistä lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu uhanalaisuustiedot, yksityishenkilöiden nimet, kiinteistötunnukset sekä liitekartat. Kaikki saapunut

aineisto on toimitettu hankkeesta vastaavan käyttöön sellaisenaan mahdollisine liitteineen.

Ylitornion kunta

Ylitornion kunnalla ei ole huomautettavaa voimajohtohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan.

Lapin liitto

Keminmaa-Tornionjoki välisen Fingridin 400 kV voimajohtohankkeen YVA-menettelyssä tarkastellaan 48 kilometrin pituista voimajohtoyhteyttä, josta uutta johtokäytävää on noin neljä kilometriä. Voimajohtohankkeen taustalla on sähkömarkkinoiden tarpeet lisäkapasiteetille Suomen ja Ruotsin välille. Voimajohdon rajanylityskohdaksi arvioitiin vaihtoehtoja A-F, josta YVA-menettelyä koskee valittu vaihtoehto D, Ylitornion Vuennonkoski.

Johtoreitti sijoittuu 11.9.2015 lainvoiman saaneen Länsi-Lapin maakuntakaavan alueelle. Voimajohtoreitti kulkee maakuntakaavassa maa- ja metsätalousvaltaisella alueella (M 4508) sekä maatalousalueella (5099). Voimajohtolinjauksen länsipuolella Tornionjokilaakso on osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeäksi alueeksi (ma 6098).

Maakuntakaavassa on osoitettu uusi voimajohtolinjaus etelässä Keminmaan kuntarajalta Kukkolankoskelle Ruotsin rajalle. Voimajohtohankkeen suunniteltu voimajohtolinjaus noudattaa maakuntakaavassa osoitettua uutta voimajohtolinjausta Yli-Liakan koillisosaan saakka, josta se jatkaa pohjoiseen olemassa olevan 220 kV voimajohtolinjauksen rinnalla päättyen Ylitornion Vuennonkoskelle. Johtoreitti kulkee maakuntakaavassa osoitettujen 220 kV voimajohtolinjausten rinnalla pois lukien Hurujärvi-Iso-Mustajärven luonnonsuojelualueen (SL 4086) kiertoa ja Tornionjoen ylitystä Vuennonkoskella.

Maakuntakaavassa on annettu koko maakuntakaava-aluetta koskevia määräyksiä muun muassa arvokkaiden luonnonympäristöjen ja maisema-alueiden huomioimisesta.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on otettu maakuntakaavan merkinnät ja määräykset hyvin huomioon. Suunniteltu voimajohtolinjaus poikkeaa maakuntakaavassa osoitetun uuden voimajohtolinjan reitiltä, mutta poikkeaminen on perusteltu. Voimajohtolinjaus toteuttaa maakunnan keskeistä tavoitetta voimajohtoyhteyden osoittamisesta Ruotsiin.

Lapin liiton virastolla ei ole huomautettavaa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Esitetty YVA-ohjelma antaa hyvän pohjan arviointiselostuksen laatimiselle.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom

Uusien voimajohtopylväiden osalta tulee huomioida ilmailulain 864/2014 158 §:n lentoestelupavaatimus.

"Mastoa, tuulivoimalaa, nosturia, valaistus-, radio- tai muuta laitetta, rakennusta, rakennelmaa tai merkkiä ei saa asettaa, järjestää tai kohdistaa siten, että sitä voidaan erehdyksessä pitää ilmailua palvelevana laitteena tai merkinä. Rakennelma tai laite ei saa

myöskään häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua sekaannusta, häiriötä tai vaaraa mahdollisesti aiheuttavan laitteen, rakennuksen, rakennelman tai merkin asettamiseen tarvitaan lentoestelupa, jos este:

1) ulottuu yli 10 metrin korkeuteen maan- tai vedenpinnasta ja sijaitsee lentopaikan, kevytlentopaikan tai varalaskupaikan kiitotien ympärillä olevan suorakaiteen sisällä, jonka pitkät sivut ovat 500 metrin etäisyydellä kiitotien keskilinjasta ja lyhyet sivut 2 500 metrin etäisyydellä kiitotien kynnyksistä ulospäin;

2) ulottuu yli 30 metrin korkeuteen maan- tai vedenpinnasta ja sijaitsee 1 kohdassa tarkoitettun alueen ulkopuolella mutta kuitenkin enintään 45 kilometrin etäisyydellä 75 §:ssä tarkoitettun lentoaseman mittapisteestä;”

Paliskuntain yhdistys

Hanke sijoittuu loppupäässään, ennen Tornionjoen ylitystä (Vuennonkoski) poronhoitoalueella Lohijärven paliskunnan alueelle, hieman yli kahden kilometrin matkalla. Pääosin voimajohto sijoittuu siellä samaan johtokäytävään olemassa olevan 400 kV voimajohdon kanssa, jolloin voimajohtokäytävä laajenee noin 41 metriä. Aivan voimajohdon loppupäässä uuden johdon alueella johtoalue on noin 62 metriä leveä. Lohijärven paliskunnan suurin sallittu eloporumäärä on 1400 ja poronomistajia on 51. Paliskunnan poronhoito perustuu luonnonlaitumiin ja porojen vapaaseen laiduntamiseen.

Poronhoidon huomioon ottaminen hankkeessa

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto koko poronhoitoalueella. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan lailla turvattu erityinen oikeus (PHL 848/1990, 3 §). Poronhoitolain lisäksi valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ja alueella voimassa olevan Länsi-Lapin maakuntakaavojen suunnittelu- ja yleismääräykset edellyttävät, että poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon alueidenkäytölliset edellytykset. Laki ympäristövaikutusten arvioinnista (YVAL 252/2017) velvoittaa myös omalta osaltaan alueella toimivaan elinkeinoon kohdistuvien vaikutusten selvittämiseen.

Perustiedot poronhoidosta on selvitetty hyvin tässä vaiheessa suunnittelua. Vaikutusten arvioinnissa käytetään hyväksi TOKAT-paikkatietoaineistoa sekä Paliskuntain yhdistyksen ja Lapin liiton julkaisemaa poroYVA-opasta ja soveltuvin osin IMPERIA-menetelmää. Suunnitelmat poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinniksi ovat riittävät.

Voimajohtohankkeen sijaitessa näin lähellä poronhoitoalueen rajaa, alueella ei juurikaan laidunna poroja. Hankkeen vaikutukset poronhoidolle ovat alustavasti arvioituna vähäiset, mutta Paliskuntain yhdistys katsoo, että Lohijärven paliskuntaan tulee silti olla yhteydessä selvitystyön aikana ja varmistaa tämä näkemys. YVA-ohjelman perusteella voimajohtohankkeen alue sijoittuu poronhoitoalueella yksityismaille, joten virallista poronhoitolain 53 § mukaista neuvottelua ei tarvitse järjestää. Paliskunnan kanssa on kuitenkin hyvä keskustella muunlaisen neuvottelun tarpeesta. Lohijärven paliskunnan näkemykset tulee ottaa huomioon YVA-selostuksessa ja hankkeen jatkosuunnittelussa.

Museovirasto

Museovirasto arvioi hankkeen YVA-ohjelmavaihetta arkeologisen kulttuuriperinnön sekä rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman näkökulmasta.

Arkeologinen kulttuuriperintö

YVA-ohjelman kulttuuriympäristö sisältää erillisenä lukuna myös kiinteät muinaisjäännökset sekä niiden huomioimistarpeen maankäyttöhankkeiden yhteydessä. Voimajohtohankkeen linjauksen 200 metrin tarkasteluvyöhykkeellä ei ole ennestään tunnettuja muinaismuistolain (295/63) nojalla rauhoitettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Lähin muinaisjäännösrekisterin kohde, Vitsarova (kohdetunnus 1000009092), on 1990-luvun inventoinnin perusteella peltoalueen erottamana noin 100 metriä linjauksen pohjoispuolella.

YVA-ohjelman vaikutusten arviointiosuudessa käsitellään yleisellä tasolla niitä menettelytapoja, joilla hankevaikutukset tunnettuun ja myös ennestään tuntemattomaan arkeologiseen kulttuuriperintöön ovat vältettävissä inventoinnin sekä rakentamisen tarkemman ohjaamisen avulla. Lokakuussa 2018 päivätystä YVA-ohjelmasta ei ilmene, milloin arkeologinen inventointi tullaan toteuttamaan. Inventointi toteutettiin kuitenkin YVA-menettelyn yhteydessä elokuussa 2018.

Inventoinnissa ei todettu ennestään tuntemattomia muinaismuistolain (295/63) nojalla rauhoitettuja muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita hankkeen vaikutusalueella. Inventoinnin voi arvioida kattaneen valtaosan linjauksesta, erityisesti arkeologisen kulttuuriperinnön sijoittumisen kannalta todennäköisimmiltä osiltaan.

Edellä mainittua Vitsarovon kohdetta ei paikannettu selvityksessä ilmoitetulla alueella. Hankkeella ei kuitenkaan arvioida olevan vaikutusta myöskään tähän kohteeseen, joka todennäköisesti sijoittuu ilmoitettua sijaintiaan kauemmas sähkösiirron linjauksesta.

YVA-ohjelmavaiheessa on riittävällä tavalla otettu huomioon arkeologinen kulttuuriperintö, eikä hankealueen inventoinnissa todettu kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita arkeologisia kulttuuriperintökohteita. Museovirastolla ei ole Keminmaa-Tornionjoki voimajohtohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta ja sen yhteydessä tehdystä inventoinnista huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Voimajohtohanke sijoittuu kaavallisesti Länsi-Lapin maakuntakaavan alueelle, Tornion yleiskaavan 2021 alueelle sekä Ylitorniossa Tornionjoen yleiskaavan alueelle. Suurimmaksi osaksi voimajohtoreitti sijoittuu lähes asumattomille metsä- ja suoalueille. Arviointiohjelmassa on huomioitu pääosin riittävästi voimajohtoreitille ja sen välittömään läheisyyteen tai mahdolliseen näköyhteyteen sijoittuvat valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja rakennetut kulttuuriympäristöt sekä rakennusperintökohteet. Maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta tullaan arvioimaan kaikki voimajohtoreitistä n. kahden kilometrin etäisyydelle sijoittuvat kohteet. Lisäksi yksittäiset kulttuuriympäristön kohteet huomioidaan 300-500 metrin etäisyydeltä. Maisema- ja kulttuuriympäristövaikutuksia tullaan näin arvioimaan maisema- ja kulttuuriympäristöjen muodostamina kokonaisuuksina sekä lähi- että kaukomaisemassa.

Selostuksen mukaan hankkeen ympäristövaikutusten arviointi ehdotetaan kohdistettavaksi maisemaan ja kulttuuriperinnön arvokohteisiin erityisesti Tornionjokivarressa.

Hankealueella tai sen vaikutuspiirissä sijaitsee valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue, Tornionjokilaakso (valtioneuvoston periaatepäätös 1995) sekä valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö ”Tornionjoen jokivarsiasutus (RKY 2009)”. Lisäksi hankealueella sijaitsee maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema ”Tornionjoen kulttuurimaisema-alue”.

Hankealueelle sijoittuu myös Torniossa sijaitseva maakunnallisesti arvokas maisema-alue Liakanjokivarsi. Lisäyksenä ympäristövaikutusten arvioinnin lähteisiin tulee Museoviraston näkemyksen mukaan lisätä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi vuosilta 2011-2013, johon Liakanjokivarsikin on lisätty.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelman tiivistelmässä on arvioinnin pohjaksi esitetty maisema-analyysia pohjautuen maisema-arkkitehdin maastokäynteihin. Maisema-analyysi sisältää myös rakennetun ympäristön. Museovirasto esittää, että rakennetun ympäristön osalta ”Lapin kulttuuriympäristö tutuksi” -hankkeen (LKYT) tuottamia inventointitietoja hyödynnettäisiin myös maisema-analyysissä. Arviointiohjelman luvussa 5.6.2 todetaan, että työssä huomioidut maakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt pohjautuvat Länsi-Lapin maakuntakaavan maisemaselvitykseen sekä Länsi-Lapin maakuntakaavan aluerajauksiin (2014). Kyseiset selvitykset tulee selostuksessa nimetä ja luetella.

Museovirastolla ei ole muuta huomautettavaa Keminmaa-Tornionjoki voimajohtohankkeen YVA-ohjelmasta rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta.

Tornionlaakson maakuntamuseo

Alueen kulttuuriympäristöön liittyvistä viranomaistehtävistä vastaa Museovirasto. Maakuntamuseo ottaa kantaa arviointiohjelmaan rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta. Fingrid Oyj:n tavoitteena on rakentaa uusi 400 kilovoltin voimajohto Muhokselta Keminmaan kautta Ruotsin rajalle Tornionjoelle. Hanke liittyy valtioiden väliseen rajansiirtokapasiteetin kehittämiseen. Vaihtoehtoisista rajan ylittävistä reittivalinnoista on valittu yksi, josta ympäristövaikutusten arviointi tehdään.

Uusi voimajohto välillä Keminmaa Tornionjoki on tarkoitus sijoittaa pääasiassa olemassa olevien 400 ja 110 kilovoltin johtojen viereen olemassa olevaan maastokäytävään sitä leventäen. Poikkeuksena ovat Hurujärvi-Iso-Mustajärven Natura 2000 -alueen kohta ja Tornionjoen ylitys Vuennonkosken kohdalla. Jälkimmäisen poikkeaman perusteluja ei ole esitetty arviointiohjelmassa. Kuten arviointiohjelmassakin on todettu, yhtenäisten maisemakokonaisuuksien säilymisen kannalta tulisi suosia käytäntöä, jossa uusi voimajohto rakennetaan nykyisen voimajohdon yhteyteen. Uusi maastokäytävä alkaisi jo valtatie 21 itäpuolelta ja sijoittuisi suoraan kosken päälle. Kaksi maastokäytävää näin lähekkäin heikentää Tornionlaakson maakuntamuseon näkemyksen mukaan valtakunnallisesti merkittävän maisema-alueen arvoja. Myös sijoittuminen suoraan kosken päälle rajajoella, jonka merkittäviä arvoja ovat vapaana virtaavat kosket ja koskialueilla tapahtuva perinnekalastus, on hankala. Opetus- ja kulttuuriministeriö on nimennyt vuonna 2017 Tornionjoen perinteisen koskikalastuskulttuurin Elävän perinnön kansalliseen luetteloon, josta on mahdollista tehdä esityksiä Unescon maailmanperintöluetteloon. Myös

Ruotsin puolella Tornionjoen koskikalastuskulttuuri - Hävfisketraditionen i Tornedalen on nimetty kansalliseen aineettoman kulttuuriperinnön ehdokasluetteloon. Maakuntamuseon näkemyksen mukaan voimajohdon uuden maastokäytävän vaikutukset kansallisesti merkittävään aineettomaan kulttuuriperintöön tulee myös arvioida.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu pääosin hyvin suunnitellun voimajohtohankkeen vaikutusalueella olevat rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman ominaispiirteet ja arvokkaat alueet. Myös arvioinnin suunniteltu toteutus vaikuttaa asianmukaisesti laaditulta. Lisäyksenä ympäristövaikutusten arvioinnin lähteisiin tulee Tornionlaakson maakuntamuseon näkemyksen mukaan lisätä valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden päivitys- ja täydennysinventointi vuosilta 2011-2013. Päivitysinventoinnin perusteella Etelä- ja Keski-Lappiin on valittu 31 maakunnallisesti arvokasta maisema-alueita (MAMA), jotka on vahvistettu 16.3.2016 (https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Lapinmaisemat/Etela_ja_KeskiLappi). Yksi näistä maakunnallisesti arvokkaista maisema-alueista on Liakanjokivarsi Torniossa. Suunniteltu voimajohto sijoittuu osittain tälle maisema-alueelle ja sivuaa sitä, joten alue tulee huomioida arvioinnissa. Maakuntamuseo huomauttaa myös, että arviointiohjelmassa Liakanjoki on useampaan kertaan kirjoitettu virheellisesti muodossa Liekanjoki. Tornionlaakson maakuntamuseolla ei ole muilta osin huomautettavaa voimajohtohankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Koska hanke sijoittuu kokonaisuudessaan Lapin ELY-keskuksen puolelle, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ei anna lausuntoa hankkeen YVA-ohjelmasta.

Hanke liittyy Fingridin Pyhänselkä-Keminmaan 400 + 110 kilovoltin voimajohtohankkeeseen, jonka YVA-selostuksesta Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus antoi perustellun päätelmänsä 18.1.2019.

Puolustusvoimat

Puolustusvoimat on tutustunut lausuntopyyntömateriaaliin. Puolustusvoimilla ei ole lausuttavaa kyseisen voimajohtohankkeeseen eikä johdon sijoitukseen.

Voimajohtohankkeeseen liittyen on pyydettävä lausunnot puolustusvoimien lisäksi myös Suomen Turvallisuusverkko Oy:ltä (STUVE Oy).

Väylävirasto

YVA-ohjelmassa ympäristövaikutusten arviointi on esitetty kohdistettavaksi tiettyihin todennäköisesti merkittäviksi ennakoituihin vaikutuksiin. Liikennevaikutukset eivät sisälly arviointiin vaikutuksiin. Vaikka selvästi vähäisiksi arvioidut vaikutukset voidaan voimassa olevan YVA-lainsäädännön mukaan jättää arvioinnin ulkopuolelle, olisi YVA-ohjelmassa ollut syytä esittää perusteet liikenteellisten vaikutusten arvioimatta jättämiselle. Väylävirasto ei pysty annettujen tietojen perusteella arvioimaan, olisivatko liikennevaikutukset merkittävät.

Suunniteltu voimajohto risteää valtatie 21 Ylitorniolla. Voimajohto risteää seututien 927 sekä kuusi pienempää yleistä tietä. Voimajohto risteää kerran Kolarin radan Ylitorniolla.

Virtavesistä reitti ylittää Tornionjoen lisäksi Tieksonjoen ja Martimojoen sekä useita pienempiä uomia.

Väylävirasto muistuttaa, että voimajohdon myöhemmässä suunnittelussa on noudatettava Väyläviraston Sähkö- ja telejohdot ja maantiet -ohjetta (Liikenneviraston ohjeita 3/2018), Radanpidon turvallisuusohjetta (Liikenneviraston ohjeita 7/2018) ja Sähkörataohjetta (Liikenneviraston ohjeita 7/2016). Vesiväylien ylityksien osalta tulee ottaa huomioon Väyläviraston Suositukset ilmajohtojen alikulkukorkeuksista vesialueilla (Liikenneviraston ohjeita 15/2018). YVA-ohjelmassa esitetyn perusteella voimajohdon reitillä ei ole Väyläviraston rekistereihin merkittyjä vesiväyliä. Väylävirasto haluaa silti muistuttaa, että yleiseen vesiliikenteen turvallisuuteen ja turvalliseen liikkumiseen vesistöjen jäällä on rakennustöiden aikana ja niiden valmistuttua tarpeen kiinnittää huomiota. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) ohjeistaa vesistöjen ylittävistä ja alittavista kaapeleista, niiden asentamisesta sekä merkinnästä ja Traficomille tulee tehdä valmistusilmoitukset rekistereihin ja kartoille merkitsemistä varten. Voimassa oleva Liikenne- ja viestintäviraston Traficom ohje: https://julkaisut.liikennevirasto.fi/pdf8/lo_2014-23_ilmajohtojen_kaapeleiden_web.pdf

Vesistön ylittävän ilmajohtojen valmistusilmoitus: <https://asiointi.trafi.fi/omatrafiformservlet-web/lomake/MU6438>.

Ohjelmassa on huomioitu, että voimajohdon rakentamiseksi rautatien ylitse tulee hakea Väylävirastolta erillistä risteämälupaa. Lisätietoa rautatiealan luvista: <https://vayla.fi/ammattiliikenne-raiteilla/lomakkeet-ja-luvat#.XFF0XDoUnCg>.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio

Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission kannanotto Messaure-Keminmaa voimajohtolinjaukseen (YVA-menettely, hankkeen jatkosuunnittelu) kohdistuu rajajoen ylitykseen Vuentokoskella:

Rajajokikomissio haluaa kiinnittää huomiota siihen lisääntyvään haittaan, minkä suunnitellun voimalinjan sijoittuminen Tornionjoen Vuentokosken alueelle aiheuttaa. Haitta kohdistuu paikallisten ja kansainvälisten matkailijoiden kalastusmahdollisuuksiin koskialueella, ml. urheilukalastus, vapaa-ajankalastus ja perinne- sekä kotitarvekalastus molemmissa maissa voimalinjojen vaara-alueella. Tornionjoki on yksi Euroopan merkittävimmistä lohijoista ja urheilukalastajien kasvavan kiinnostuksen kohde.

Jatkosuunnittelussa on voimalinjan aiheuttama haitta Tornionjoen kalastukselle ja Vuentokosken matkailu- ja virkistyskäytölle minimoitava. Molempien 400 kV:n voimajohtolinjojen sijoittaminen mahdollisimman lähekkäin samaan ylityskohtaan samoin periaattein sekä Suomen että Ruotsin puolelta on suositeltavaa.

Säteilyturvakeskus

Suunniteltu voimajohtoyhteys sijoittuu Keminmaan, Tornion ja Ylitornion alueille ja toteutetaan 400 kV ilmajohtona. Yhteyden kokonaispituus on noin 48 km, josta noin 4 km tulee uuteen ja noin 44 km vanhaan johtokäytävään. Uusi johtokäytävä sijoittuu kokonaan ja vanha johtokäytävä suurimmaksi osaksi asumattomalle alueelle. Alle 100 m etäisyydellä suunnitellusta 400 kV voimajohtodesta sijaitsee yksi asuinrakennus ja yksi lomarakennus.

Voimajohto aiheuttaa ympärilleen sähkö- ja magneettikentän. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa (1045/2018) vahvistettu väestön altistuksen toimenpidetaso on 200 μT magneettikentälle. Se ei ylitä 400 kV voimajohdon allakaan, jossa on suurimmat magneettikentät. Asetusta ei sovelleta sähköturvallisuuslain (1135/2016) vaatimusten mukaisten suurjännitteisten ilmajohtojen, mm. 400 kV voimajohtojen, aiheuttamaan altistukseen sähkökentälle. Asetus ei siten rajoita oleskelua voimajohdon läheisyydessä eli maa- tai metsätaloustöitä tai virkistyskäyttöä mm. metsästykseseen, sienestykseen ja marjan paimintaan. Asetus ei myöskään rajoita voimajohdon sijoittamista asuin- tai lomarakennusten läheisyyteen.

Asetus ja sähköturvallisuuslain vaatimukset suojaavat voimajohtojen välittömiltä haittavaikutuksilta. Runsaan 30 vuoden aikana tehdyt väestötutkimukset ovat kuitenkin antaneet viitteitä siitä, että asumisesta tai pitkäaikaisesta oleskelusta voimajohtojen läheisyydessä saattaisi olla terveydellistä haittaa lapsille. Yhteenvedona tähänastisista väestötutkimuksista voidaan todeta, että voimajohtojen lähellä asuvien lasten leukemiariski näyttäisi kaksinkertaistuvan, kun lapset altistuvat magneettikentälle, jonka keskimääräinen vuontiheys ylittää 0,4 μT . Solu- ja eläinkokeista saadut tulokset eivät kuitenkaan tue tätä tulosta. Ei tunneta mekanisme, jolla voimajohdon magneettikenttä aiheuttaisi leukemiaa tai muita syöpiä. Väestötutkimusten tulosta ei ole voitu osoittaa tilastoharhaksi. Tämän tieteellisen epävarmuuden vuoksi STUK suosittelee välttämään uusien voimajohtojen ja lasten pysyvään oleskeluun tarkoitettujen tilojen rakentamista siten, että voimajohdon aiheuttama keskimääräinen magneettivuon tiheys ylittää 0,4 μT edellä mainituissa tiloissa. Voimajohdon sähkökentällä ei ole todettu olevan vastaavia vaikutuksia.

Magneettivuon tiheys on todennäköisesti aina alle 0,4 μT , kun etäisyys 400 kV voimajohdon keskilinjasta on vähintään 100 m. Etäisyys voi olla johdon lopullisesta teknisestä toteutuksesta ja suunnitellusta kuormituksesta riippuen huomattavasti pienempi.

STUK suosittelee uuden voimajohdon rakentamista siten, että sen aiheuttama magneettivuon tiheys ei pitkäaikaisesti ylitä 0,4 μT voimajohdon lähellä sijaitsevissa asuinrakennuksissa. Velvoittavaa estettä ei säteilyturvallisuuksista ole 400 kV voimajohdon rakentamiseen arviointiohjelmassa esitetyn suunnitelman mukaisesti.

Mielipide (kaksi allekirjoittajaa)

Meillä on kesämökki Vuennonkoskella uuden linjasuunnitelman välittömässä läheisyydessä. Linja tulee pilaamaan koskimaiseman totaalisesti ja romuttaa samalla rantamökin arvon. Eikö tuohon ole nykypäivänä muka vaihtoehtoja, maahan upotus tai vanhaan linjaan laittaa isommat pylväät? Jos tuo toteutuu, niin minkälaista hyvitystä arvonalenemasta saa vai lunastaako Fingrid kiinteistön, ettei tarvi sitä linjan rätinää jäädä sinne kuuntelemaan.

Mielipide (kaksi allekirjoittajaa)

Uuden voimalinjan tulo etelää kohti ja lähemmäksi mökkikiinteistöämme vaikuttaa mökkimme loma- ja virkistyskäyttöön sekä kiinteistön ja tonttien jälleenmyyntiarvoon seuraavasti (1-4):

1. Kulttuurihistoriallisesti arvokas maisemakokonaisuus rikkoontuu. Sähkölinja ja tolpat pilaavat maiseman. Ne häiritsevät mökin vapaata ja rentouttavaa näkymää joelle sekä Ruotsiin. Tornionjoen maine vapaana jokena saa kolhun. Vuennonkosken parkkipaikalla

pysähtyy vuosittain tuhansia ihmisiä, jotka kuvaavat näkymää etelään ja pohjoiseen joelle sekä Ruotsiin.

2. Sähkö- ja magneettikentän haitallisista vaikutuksista ja riskeistä ihmisten fyysiseen terveyteen on raportoitu. Lisäksi, linjasta aiheutuva ääni ja ikävä näkymä pilaavat alueen rauhan ja kauneuden, millä on vaikutusta ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

3. Alueen lintujen elämä häiriintyy: Muuttolinnut (esim. joutsenet) pysähtyvät ruokailemaan olemassa olevan parkkipaikan kohdalla. Ne voivat lentää johtoihin ja tolppiin. Alueella pesii ainakin kaksi suurta petolintua ja kalasääskiä, jotka istuvat kesäisin parkkipaikan eteläpuolella olevassa kivikkosaarella.

4. Puhelinkenttä häiriintyy sähkö- ja magneettikentän vaikutuksesta. Tällä on vakavia seurauksia esimerkiksi hätätilanteissa.

Uuden voimalinjan ylityspaikka voi mielestämme olla olemassa olevan voimajohtolinjan ylityspaikka. Tästä olisi meille vähäisin vaikutus/haitta.

Mikäli uusi voimalinja rakennetaan vastoin ehdotustamme, vaadimme korvauksia 200 000 euroa.

Mielipide

Tutkittuamme uutta voimajohtolinjausta Karungissa Mustajärven kohdalla. Haluaisin esittää linjauksen siirtoa tuolla kohtaa. Paras vaihtoehto mielestäni olisi, että uusi voimalinja viedään vanhan voimalinjan rinnalla järviolueen yli.

Jos kuitenkin tämä ei ole mitenkään mahdollista, niin tässä olisi ehdotus vaihtoehtoisesta reitistä (punainen katkoviiva). Tuo esittämäni linjaus kiertää Natura-alueen. Etäisyyttä Natura-alueeseen tulisi vähintään yhtä paljon kuin Fingridin suunnitelmassa etäisyys Natura-alueeseen kohdassa d.

Linjaus sijoittuisi pääasiassa Mustajärven osakaskunnan omistamalle alueelle. Tuolla alueella on vähemmän metsämaata ja alueen metsät on hakattu muutamia vuosia sitten. Näin ollen osakaskunnan metsien taloudelliset tuotto-odotukset ovat aika kaukaisia. Tuossa esitettyssä (Fingrid) reittisuunnitelmassa linja halkoo useiden metsäomistajien palstojen läpi. Tuon linjauksen alle jää varttuneita ja vanhoja metsiä, joiden taloudelliset, virkistykelliset arvot ovat korkeammat. Ehkä niiden luontoarvokin on merkittävämpi. Lisäksi tuolla alueella kasvavat metsät sitovat ilmaston hiilidioksidia huomattavasti enemmän kuin järviolueen pensaikot.

Mielipide

Olen huolissani 400 kilovoltin voimajohdon tuomista ympäristö- ja terveysvaikutuksista:

Olen huolissani terveydellisistä vaikutuksista ihmisille, jotka asuvat ja liikkuvat voimajohdon välittömässä läheisyydessä. Millaisia terveysvaikutuksia on tutkittu, jos ihmiset asuvat kahden voimakkaan voimajohdon läheisyydessä?

On todettu, että 3G ja 4G verkot eivät toimi sähköverkon läheisyydessä. Uuden voimavirran mahdollinen lisähäiriö verkkoihin aiheuttaa etätyöskentelyongelman lähellä asuville ja mökkeileville ihmisille.

Alueella pesii suuri petolintu, millaisia vaikutuksia voimajohdosta on alueen linnustoille?

Mielipide (kaksi allekirjoittajaa)

Uuden voimalinjan tulo etelää kohti ja lähemmäksi mökkikiinteistöämme vaikuttaa mökkimme loma- ja virkistyskäyttöön sekä kiinteistön ja tonttien jälleenmyyntiarvoon seuraavasti (1-4):

1. Kulttuurihistoriallisesti arvokas maisemakokonaisuus rikkoontuu. Sähkolinjat ja tolpat pilaavat maiseman. Ne häiritsevät mökin vapaata ja rentouttavaa näkymää joelle sekä Ruotsiin. Tornionjoen maine vapaana jokena saa kolhun. Vuennonkosken parkkipaikalla pysähtyy vuosittain tuhansia ihmisiä, jotka kuvaavat näkymää etelään ja pohjoiseen joelle sekä Ruotsiin.
2. Sähkö- ja magneettikentän haitallisista vaikutuksista ja riskeistä ihmisten fyysiseen terveyteen on raportoitu. Lisäksi, linjasta aiheutuva ääni ja ikävä näkymä pilaavat alueen rauhan ja kauneuden, millä on vaikutusta ihmisen kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.
3. Alueen lintujen elämä häiriintyy: Muuttolinnut (esim. joutsenet) pysähtyvät ruokailemaan olemassa olevan parkkipaikan kohdalla. Ne voivat lentää johtoihin ja tolppiin. Alueella pesii ainakin kaksi suurta petolintua ja kalasääskiä, jotka istuvat kesäisin parkkipaikan eteläpuolella olevassa kivikkosaareissa.
4. Puhelinkenttä häiriintyy sähkö- ja magneettikentän vaikutuksesta. Tällä on vakavia seurauksia esimerkiksi hätätilanteissa.

Uuden voimalinjan ylityspaikka voi mielestämme olla olemassa olevan voimajohtolinjan ylityspaikka. Tästä olisi meille vähäisin vaikutus/haitta. Minkä vuoksi pitää tehdä kaksi linjaa vajaan kilometrin välein?

Mikäli uusi voimalinja rakennetaan muualle kuin nykyiseen paikkaan, vaadimme korvauksia 250 000 euroa.

Mielipide

Hirvenmetsästysporukkamme metsästysalueen läpi kulkee nykyinen voimalinja, ja uusi linja tulisi sen pohjoispuolelle. Nykyisen linjan alueella meillä on n. 10 hirvitornia sijaiten nykyisen linjan pohjoislaidassa kuitenkin siten, että eivät ole suoraan linjan alapuolella. Jos voimalinja toteutetaan siten, kuin suunniteltu, nämä tornit jäävät nykyisen ja uuden voimalinjan välialueelle. Ehdotan, että uuden linjan suunnittelun yhteydessä esim. työselostukseen (tai vastaavaan) kirjoitetaan, että rakennettavan linjan rakennustöiden yhteydessä varotaan rikkomasta ko. torneja ja tornit saavat jäädä paikoilleensa. Mikäli ne on siirrettävä uuden linjan pohjoislaitaan, me teemme sen linjan valmistuttua omilla kustannuksillamme. Tähän asti yhteiselo voimalinjan ja metsästyksen osalta on sujunut hyvin, toivottavasti jatkossa myös.

Mielipide

Olen yhden rakentamattoman mökkitontin omistaja Vuennonkosken rantakaava-alueella. Tontin olen ostanut syksyllä 2018 aikomuksena rakentaa tontille asuin- ja saunarakennus. Kuvassa näkyy Fingridin suunnittelema voimajohtoreitti. Voimajohtoalueelle jää kaikkiaan kolme rakentamatonta rakennuspaikkaa 1-3, jotka tämän suunnitelman toteutuessa varmasti menetetään rakennuspaikkoina. Uusi linja tähän tullessaan vie koko kaava-alueen ja kosken vetovoiman maisemana ja virkistysalueena. Kuvan yläreunassa näkyy myös vanha olemassa oleva 400 kV voimalinja, **joka on jo n. 100-140 m päässä rakennuspaikosta**. Nyt rakennuspaikat on vielä jäämässä uuden ja vanhan linjan ”puristuksiin”.

Tontit sijaitsevat VT21 välittömässä läheisyydessä, joten tonttien saavutettavuus kaikkina vuoden aikoina on paras mahdollinen Ylitornion kunnassa. Tonttien erikoisuutena ympäristöönsä nähden rannan loivuus ja näin kulkemisen helppous vesirajaan. Alueella on myös kunnan vesijohto ja sähkölaitoksen jakeluverkko. Kysyin Ylitornion kunnasta, onko kunnan alueella kaavoitettuja joenrantatontteja vapaana, ei kuulemma ole. Mistäpä löydetään korvaavia rakennuspaikkoja. Se on maanki valmistus jo lopetettu, niin eipä niitä uusia joenrantatontteja tule, ei ainakaan koskipaikoilta.

Suunniteltu linja alue on kosken parhaimpia ympärivuotisia heittokalastuspaikkoja. Nyt heittokalastus linjan läheisyydessä ei ole sallittua Fingridin ohjeistuksen mukaan. Kosken alueella tapahtuva kalastus on merkittävä lisäämään alueen matkailua ja virkistyskäyttöä. Matkailu Tornionjoella kalastuksen ympärillä on vahvasti viime vuosina lisääntynyt ja tästä johtuen nostanut huomattavasti alueen arvostusta.

Tornionjoki on n. 510 km pitkä ja Vuennonkoski 3,3 km pitkä, ja nyt olis koskelle tulossa n.800 m matkalle 2 sähkölinjaa. Minusta joen mitalla pienelle (0,15%), kosken mitalla suurelle (24,24%) alueelle tulee kantaverkon tärkeät ylitykset. Koskesta on nyt tulossa melkonen johtoviidakko.

Ylitornion sähkönkulutus v2017 oli 45 GWh ja Tornion, jossa on Kukkolankosken ylityspaikka n.3172 GWh, tässäki suhteessa haitat ja hyötyjät ei oikein kohtaa.

Nyt tämmöset ainutlaatuiset rakennuspaikat Tornionjoenrannalla on katoamassa. Vaikka joessa on mittaa ja mahdollisuuksia linjan rakennukseen vaikka kuinka paljon. Tämmösten linjojen elin-, tuotto-, ja hyötyaika on ihmiselinikää pitempi, niin kyllä meän pitäs pystyä rakentamaan linjat niin ja niihin paikkoihin missä ne ei ole meän silmien edessä, eikä muutenkaan haittaamassa elämää eikä terveyttä. Nyt vain tuntuu rakentajalle niin mahottomalta haasteelta rakentaa linja, jos joki on 200 m leveämpi tai pylväs sattuu tulva-alueelle. Onhan linjat pystytty rakentamaan 50 vuotta sittekki. Eikö nyt sitte pystytä jokea ylittämään/alittamaan muualta tai muulla tavalla, nythän on jo muutaki käytettävissä kuin pokasaha, hevonen, kuokka ja Jussi. Mites sitte se kolmannen voimalinjan tarve 50 vuoden päästä, olisiko nyt jo aika miettiä ja suunnitella kerralla senki varale.

YVA:n alustavien vaihtoehtojen karsinnassa kerrotaan maakaapelin kalleudesta, käyttövarmuudesta ja ympäristövaikutuksista.

Nythän ei ole kyse kuin muutamasta tolpanvälistä asutusalueella. Jos maakaapelia vertaa ilmalinjaan, uskon sen olevan varsin kilpailukykyinen, koska linjarakennelmien ja rakennelmien perustusvalujen tekeminen ja kuljettaminen jää pois, itse rakentamisesta jää

pois kaikenlaiset kiipeily ja nosturityöt. Myös linjan rakentamiseen tarvittavien huolintateiden tarve vähenee merkittävästi. Ja kannattaahan samaan kaapelikaivantoon asennetaan vaikka **3 linjan kaapelit** näin kustannukset tippuu huomattavasti ja kapasiteetti on turvattu pitkälle tulevaisuuteen. Maakaapeloinnin rakennustyöt voidaan hoitaa paikallisten yritysten voimin, ei tarvi Puolalaisia eikä Puolalaisia rakennelmia.

Juuri käyttövarmuuden vuoksi täällä sähköverkonkaapelointia on siirretty maahan, varsinki kaikki uudet linjat on tehty asutusalueilla maahan. Ilmalinja-alueitahan täytyy jatkuvasti raivata ja huoltaa.

Ympäristön kannalta ajateltuna kaivantoalue ei varmastiikkaan ole 62 m leveä eikä siinä ole maanpäällisiä näkyviä osia. Maakaapelia ei edes huomaa 10 vuoden päästä ympäristöstään. Maakaapelialuetta ja ilmalinjaviidakkoa ei kyllä voi verrata toisiinsa, jos mietitään maisemaa, ympäristönviihtyvyyttä ja ympäristönkäyttöä. Nyt yhtenä vaihtoehtona asutusalueelta vanhaki linja maahan pois näkyviltä.

Ja onhan Vuennonkoski –Martimojoki Kalasääsken elinaluetta, kyllä se Sääksiki saapi olla tarkkana linjaviidakossa lennellessään.

Mielipide (kaksi allekirjoittajaa, saapunut kaksi mielipidettä)

Vuennonkosken rannalla ja valtatie ja nykyisen vanhan voimalinjan välissä ovat asuinkäytössä olevat omakotitalot ja meidän kotitalon monimuotoisessa käytössä olevat tilojen maa-alueet viljelypelttona ja yritystoiminnassa. Meidän kotitalon läpi halkoo jo yksi 400 kV:n voimalinja kaikkine hankaluuksineen ja vahinkoineen. Voimalinja on rajoittanut jo noin 50 vuotta meidän kaikkien asukkaiden jokapäiväistä elämää ja elinkeinojen ym. toiminnan harjoittamista. Voimalinja on lisäksi tuhonnut meidän kotitalolla kaikki parhaat omakotirakennuspaikat ja hankaloittanut sähkömagneettikentässä elämistä ja maiden käyttöä sekä toimintaa linjan alla ja sen läheisyydessä. Ei myöskään terveystarpeita ja terveysvaikutuksia elämäämme voi poissulkea. Sydänoireet jo ilmenevät ja tutkimusten mukaan on leukemiariski erityinen eikä se ole vain lapsen kohdistuva vaan myös aikuisen riski sairastumiseen, joka on lähes jatkuvasti linjan alla asuessa aiheuttanut suurta huolta ja murhetta. Nykyinen vanha linja on myös sosiaalisen elämän erittäin suuri häiriötekijä ja voin sanoa, että se on ollut HÄPEÄ tässä kotiympäristössä. Ymmärrän hyvin, ettei kukaan halua omalle pihalleen ja asuinympäristöönsä tuollaista riesaa haittatekijäksi, ei ne hankkeen laatijat itsekään omille tiloilleen tällaista riesaa, ongelmaa ja rumuutta halua.

Kun puhutaan metsänhoidosta ja puuston kasvatuksesta, niin eihän tällaisen linjan alla voi kasvattaa mitään puuta, koska ne raivataan muutaman vuoden välein pois, niin kuin tässä meidän asuinympäristössämme on tehty. Koristepuutkin on sahattu pihapiiristä poikki juuri, kun kukinta on ollut alkamassa (olen todella katkera ja kärsinyt tästä touhusta). Linja on aiheuttanut kymmenien vuosien aikana niin suurta henkistä tuskaa ja ahdistusta ja kaikkea mitä ihminen tuosta linjasta johtuen tässä on joutunut kokemaan, ettei sitä pysty enää millään mittarilla tai ymmärryksellä sanomaan. JÄRKYTTÄVÄÄ tämä on!

Me vastustamme ehdottomasti uuden voimalinjan rakentamista tähän meidän pihapiiriimme ja toivomme, että joku ihmisyyden ja kohtuuden näissä suunnitelmassa ymmärrettäisiin. Vaadimme, että linjaa ei vedetä tästä meidän pihojemme päältä. Se veisi meiltä kaiken lopunkin asumismahdollisuuden ja tuhoaisi elinympäristöämme. Lisäksi se veisi viimeisetkin rakennuspaikat ranta-alueeltamme ja toisi erityisen suuren haitan liiketoiminnalle, kalastusmatkailulle sekä viljelytoiminnalle ym. Se tuhoaisi lopullisesti koko

meidän mahdollisuuden asua tässä ja tuhoaisi meidän IHMISTEN elämän!

Em. lisäksi tässä on taas tulossa vanhan linjan laidoille raivaustyöt, jossa poistetaan 10 metrin alueelta molemmin puolin linjaa pitkät järeimmät puut ja se tekee edelleen lisävahinkoa ympäristöön suurentaen aukkoa ja rumentaen meidän asuinympäristöämme.

Kaikella kunnioituksella pyydän hankkeen laatijoilta ihmisyyttä ja kunnioittavaa käytöstä myös meitä tällä kotitilalla asuvia ja eläviä ihmisiä kohtaan.

Vastustamme tämän nykyisen suunnitelman toteuttamista Vuennonkosken ylityskohdasta, koska linjan välittömässä läheisyydessä on rantakaavatontteja. Linjan tullessa tälle kohdalle näitä tontteja ei kukaan tule ostamaan. Jos muita vaihtoehtoja ei ole, viekää P-paikan kohdalta, sijaitsee n. 500 m etelään päin. Kotipaikkani mailta on mennyt vanhan linjan alle 5 ha ja nyt teillä on tarkoitus pilata nämä viimeisetkin rantatonttipaikat.

Mielipide

Tutkittuamme uutta voimajohtolinjausta Karungissa Mustajärven kohdalla. Haluaisin esittää linjauksen siirtoa tuolla kohtaa. Paras vaihtoehto mielestäni olisi, että uusi voimalinja viedään vanhan voimalinjan rinnalla järviolueen yli. Jos kuitenkin tämä ei ole mitenkään mahdollista, niin tässä olisi ehdotus vaihtoehtoisesta reitistä (punainen katkoviiva).

Tuo esittämäni linjaus kiertää Natura-alueen. Etäisyyttä Natura-alueeseen tulisi vähintään yhtä paljon kuin Fingridin suunnitelmassa etäisyys Natura-alueeseen kohdassa d.

Linjaus sijoittuisi pääasiassa Mustajärven osakaskunnan omistamalle alueelle. Tuolla alueella on vähemmän metsämaata ja alueen metsät on hakattu muutamia vuosia sitten. Näin ollen osakaskunnan metsien taloudelliset tuotto-odotukset ovat aika kaukaisia. Tuossa esitetystä (Fingrid) reittisuunnitelmassa linja halkoo useiden metsäomistajien palstojen läpi. Tuon linjauksen alle jää varttuneita ja vanhoja metsiä, joiden taloudelliset, virkistyselliset arvot ovat korkeammat. Ehkä niiden luontoarvokin on merkittävämpi. Lisäksi tuolla alueella kasvavat metsät sitovat ilmaston hiilidioksidia huomattavasti enemmän kuin järviolueen pensaikot.

Toivottavasti huomioitte esittämäni toiveet sähkölinjan linjauksessa

Metsäyhtymä Mäkelä-Rautiokangas

Esitämme osaltamme suunnitteilla olevan 400 kV:n voimajohdon linjausta Karungin Mustajärven kohdalla muutettavaksi (*viittaus edellisen mielipiteen esittäjään*) esittämällä tavalla. Käsityksemme mukaan (*viittaus edellisen mielipiteen esittäjään*) esitys ottaa riittävällä tavalla huomioon Natura-alueen etäisyysvaatimukset ja lintudirektiivit. Näin välttäisiin useille tiloille ja maanomistajille aiheutuvista suurehkoista metsätalousvahingoista.

Toivomme esityksemme sopivan Fingridille ja viranomaisille.

Espoon sopimuksen mukaiset lausunnot Suomen tiedoksiintoon

Ympäristöministeriö on Espoon sopimuksen toimivaltaisena viranomaisena 14.12.2018 ilmoittanut Ruotsille nyt kyseessä olevan YVA-menettelyn alkamisesta. Ruotsin ympäristöviranomaisen, Naturvårdsverket, lähetti lausuntopyynnöt viranomaisille ja organisaatioille Ruotsissa sekä tiedotti hankkeesta ja Tornion yleisötilaisuudesta. Asiakirjat ovat olleet nähtävillä Naturvårdsverketin verkkosivuilla. Kuulemisaika on ollut 19.12.2018-18.2.2019. Lausuntoja on jätetty seitsemältä taholta. Alla on yhteenveto esitetyistä näkökohdista.

Havs- och vattenmyndigheten, Riksantikvarieämbetet ja Försvarmakten ilmoittavat, että heillä ei ole lausuttavaa asiasta.

Trafikverket viittaa lausuntoon, joka lähetettiin aiemmin Svenska Kraftnätille.

Sametinget kuvaa muun muassa, kuinka poronhoito ja muut saamelaiden tarpeet otetaan huomioon. Asianomaisilla paliskunnilla on oltava oikeus vaikuttaa ja mahdollisuus vaikuttaa päätöksiin. Sametinget tuo esiin, mitä ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee kuvata sekä esittää, millaisia vaikutuksia suunnitellulla voimajohdolla voi olla poronhoitoon.

Länsstyrelsen i Norrbottens län tuo esiin kulttuuriympäristöön, poronhoitoon, Tornio-Muonionjokilaakson virkistyskäyttöön sekä luonnonympäristöön liittyvät kysymykset asioina, jotka täytyy kuvata ja selvittää sekä siinä yhteydessä selvittää lieventäviä toimenpiteitä ja varokeinoja.

Länsstyrelsen i Norrbottens län on myös oheistanut kirjoituksen ympäristövaikutusten arvioinnista poronhoitoalueella ja tiedustelee, kuinka poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset arvioidaan ympäristövaikutusten arvioinnissa.

Finsk-svenska Gränsälvskommissionen huomauttaa lisääntyvästä haitasta, jonka suunniteltu voimajohto voi aiheuttaa koskien kalastusmahdollisuuksia kansainväliseen kalastusmatkailuun, paikalliseen vapaa-ajankalastukseen sekä perinne- ja kotitarvekalastukseen liittyen molemmissa maissa voimalinjojen vaara-alueella.

Natursvårdverketin mukaan ympäristöministeriö on hanketta koskevassa ilmoituksessaan tiedustellut Ruotsilta ehdotusta siitä, miten maat voivat yhdessä varmistaa, että hankkeen rajat ylittävät vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena EU:n ohjeiden mukaisesti ja miten ympäristövaikutusten arviointimenettelyt Suomessa ja Ruotsissa hankkeen eri osia koskien voidaan yhteensovittaa. Natursvårdverketin mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyiden yhteensovittaminen tai yhteinen ympäristövaikutusten arviointimenettely on tarpeen. Natursvårdverketin mukaan molempien maiden viranomaisten ja kantaverkkoyhtiöiden tulee neuvottelemalla ratkaista, miten tällainen menettely voidaan toteuttaa.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Hankkeen kuvaus

Arviointiohjelmassa hankkeen kuvausta koskevassa kappaleessa esitetään YVA-asetuksen 3 §:n 1 kohdan edellyttämät tiedot muun ohella hankkeen tarkoituksen ja hankkeesta vastaavan osalta. Hankkeen tiedot on yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan esitetty riittävän kattavasti.

Arviointiohjelmassa todetaan, että voimajohtohanke on osa projektia, joka nimettiin EU-komission yhteisen edun mukaisten hankkeiden (Projects of Common Interest, PCI) listalle 23.11.2017. Status voidaan myöntää hankkeille, jotka ovat oleellisia EU:n energian sisämarkkinoille ja EU:n energiapoliittisten tavoitteiden saavuttamiselle. Hankkeen asemaa osana PCI-hanketta on lyhyesti kuvattu arviointiohjelmassa. Pyhänselkä-Keminmaa ja Keminmaa-Tornionjoki väliset voimajohdot muodostavat omat PCI-lupaprosessinsa. Nyt arvioitavana olevan voimajohdon PCI-menettely ei ole vielä käynnistynyt. PCI-menettelyä olisi tästä huolimatta voinut avata arviointiohjelmassa laajemmin, koska nyt vain lyhyesti asiaa sivuten, hankkeen liityntä PCI-menettelyyn ja kyseisen menettelyn kulku jäävät epäselviksi. Arviointiselostuksessa PCI-menettelyä ja menettelyn sen hetkistä vaihetta tulee kuvata perusteellisemmin.

Hankkeen toteuttamisen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Arviointiohjelmassa todetaan, että voimajohdon sijoituessa tieympäristöön on tarvittaessa haettava maantielain (503/2005) 47 §:n mukainen poikkeamislupa maantien suoja- ja näkemäalueelle rakentamisesta. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että maantielaki on uudistettu ja laki liikennejärjestelmästä ja maanteistä on tullut voimaan 1. elokuuta 2018. Poikkeamislupaa koskeva 47 § on sisällytetty myös liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettuun lakiin. Lain nimi tulee korjata oikeelliseen muotoon arviointiselostukseen. Lisäksi yhteysviranomaisen huomauttaa, että 1.1.2019 alkaen radanpitäjänä on toiminut Väylävirasto (aiempi nimike Liikennevirasto). Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi on vuoden 2019 alusta lähtien ollut osa Liikenne- ja viestintävirasto Traficomia. Virastojen nimet tulee ajantasaistaa arviointiselostukseen.

Arviointiohjelmassa kuvataan kattavasti hankkeen suhdetta suunnitelmiin ja ohjelmiin, jotka liittyvät ilmastoon ja ilmastonmuutokseen, luonnonsuojeluun, kulttuuriympäristöön ja alueidenkäyttöön.

Liittyminen muihin hankkeisiin

YVA-asetuksen 3 §:n 1 kohdan mukaan hankekuvauksen yhteydessä on esitettävä hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin. Yhteysviranomaisen toteaa, että muiden hankkeiden kuvaaminen on olennaista yhteisvaikutusten arvioimiseksi. Arviointiohjelmassa todetaan, että Keminmaa-Tornionjoki -voimajohtohanke on osa Suomen ja Ruotsin välistä kehitettävää sähkönsiirtoyhteyttä, joka toteutetaan Suomen osalta kahdessa vaiheessa. Ensin toteutetaan Pyhänselän ja Keminmaan sähköasemien välinen osuus, jonka YVA-menettely on siinä vaiheessa, että yhteysviranomaisena toimiva Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on antanut hankkeen arviointiselostuksesta perustellun päätelmänsä 18.1.2019.

Ruotsin puolella voimajohto jatkuu Messaureen. Nyt arvioitavana oleva voimajohtohanke on siten osa voimajohtoyhteyttä välillä Pyhänselkä-Messaure.

Arviointiohjelmassa ei ole tarkemmin kuvattu nyt suunnitellun voimajohdon liittymistä Pyhänselän ja Keminmaan väliseen voimajohtoon eikä voimajohtoon Ruotsin puolella. Kolmesta voimajohtohankkeesta muodostuvan hankekokonaisuuden kokonaisvaikutusten arviointia ei ole arviointiohjelmassa kuvattu eikä kokonaisvaikutuksia ole esitetty arvioitavaksi. Yhteysviranomaisen edellyttää kaikkien hankekokonaisuuteen kuuluvien hankkeiden tarkastelua ja kokonaisvaikutusten arviointia. Tältä osin tulee neuvotella Ruotsin kanssa.

Valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset

Kansainväliseen kuulemiseen liittyvistä menettelytavoista on säädetty YVA-lain 29 §:ssä. Ympäristöministeriön toimivallasta koskien Suomea velvoittavan kansainvälisen sopimuksen mukaisten tehtävien hoidosta huolehtimista säädetään YVA-lain 28 §:ssä. Ympäristöministeriö on toimittanut ilmoituksen nyt kyseessä olevasta hankkeesta Ruotsille ja Ruotsissa on tiedotettu hankkeesta Ruotsin ympäristöviranomaisen, Naturvårdsverketin, toimesta. Ympäristöministeriö on toimittanut Ruotsilta saadun vastauksen sekä annetut lausunnot yhteysviranomaiselle. Yhteysviranomaisen on toimittanut ne hankkeesta vastaavalle huomioitavaksi hankkeen jatkotyössä.

Arviointiohjelmassa ei ole erikseen kuvattu arviointia hankkeen vaikutuksista Ruotsin puolelle. Arviointiselostuksessa tulee omana kohtanaan käsitellä Ruotsiin kohdistuvat vaikutukset ja sen tulee sisältää riittävästi kohdennettua tietoa hankkeiden valtion rajat ylittävistä ympäristövaikutuksista.

Arviointimenettely ja aikataulu

Arviointiohjelmassa on kuvattu arviointimenettelyn kulkua ja aikataulua. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että sivulla 11 todetaan virheellisesti arviointimenettelyn päättyvän, kun yhteysviranomaisen toimittaa perustellun päätelmän YVA-selostuksesta, vaikka osana arviointimenettelyä on lisäksi perustellun päätelmän ajantasaisuuden arvioiminen.

YVA-lain 27 §:n mukaan lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Yhteysviranomaisen on lupaviranomaisten pyynnöstä esitettävä näkemyksensä laatimansa perustellun päätelmän ajantasaisuudesta ja tarvittaessa yksilöitävä, miltä osin se ei enää ole ajan tasalla ja miltä osin arviointiselostusta on täydennettävä perustellun päätelmän ajantasaistamiseksi. Arviointiselostuksen täydentämisessä noudatetaan mitä YVA-lain 20 §:ssä on säädetty arviointiselostuksesta kuulemisesta. Yhteysviranomaisen antaa ajantasaistetun perustellun päätelmän YVA-lain 23 §:n mukaisesti. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksessa tulee esittää voimassa olevan YVA-lain mukaisesti YVA-menettelyyn kuuluvana perustellun päätelmän toimittaminen, sen ajantasaisuuden varmistaminen ja lupamenettely.

Arviointiohjelman sivulla 12 on havainnollistava kaavio hankkeen YVA-menettelystä. Mikäli kaaviota käytetään arviointiselostuksessa, siihen olisi hyvä lisätä perustellun päätelmän huomioiminen lupamenettelyissä sekä perustellun päätelmän ajantasaisuuden varmistaminen. Hankkeen YVA-menettelyyn liittyvää YVA-lain 28 - 29 §:ssä tarkoitettua kansainvälistä kuulemismenettelyä ei ole kaaviossa mainittu. Espoon sopimuksen

mukainen menettely on lyhyesti kuvattu arviointiohjelmassa tiedottamista ja osallistumisen järjestämistä koskevassa kappaleessa sivuilla 13-14.

YVA-lain 17 §:n mukaan mielipiteiden ja lausuntojen antamiseen varattu aika on pääsääntöisesti 30 päivää, mutta sitä voidaan erityisestä syystä pidentää enintään 60 päivän mittaiseksi. Lain yksityiskohtaisten perustelujen (HE 259/2016) mukaan erityinen syy voi olla esimerkiksi Espoon sopimuksen soveltaminen, jossa kuullaan toista sopimuspuolta. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että arviointiohjelmassa YVA-menettelyn aikataulua koskevassa kappaleessa sivulla 14 on todettu, että yhteysviranomaisen asettaa arviointiohjelman nähtävillä kuukauden ajaksi, mutta edellä mainitusta kansainvälisestä kuulemisesta johtuen nyt kyseessä olevan arviointiohjelman nähtävilläoloaika on ollut 60 päivää. Edellä mainittu tulee korjata arviointiselostukseen.

Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys

YVA-lain 33 §:n mukaan hankkeesta vastaavan on varmistettava, että sillä on käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laadintaan. Yhteysviranomaisen arvioi asiantuntemuksen arviointiohjelmaa ja -selostusta tarkastaessaan. YVA-asetuksen 3 §:n 7 kohdan mukaan arviointiohjelman tulee sisältää tiedot arviointiohjelman laatijoiden pätevydestä.

Yhteysviranomaisella ei ole huomautettavaa arviointiohjelman laatijoiden asiantuntemuksen osalta. Myös arviointiselostuksen tulee sisältää vastaavat tiedot arvioinnin laatimiseen osallistuneista.

Voimajohtohankkeen eteneminen ja elinkaari

Arviointiohjelmassa hankkeen eteneminen ja elinkaari on hyvin kuvattu. Arviointiohjelmassa on esitetty runsaasti selkeitä kaavioita ja havainnollistavia kuvia.

Hankkeen toteutusvaihtoehdot ja niiden vertailu

YVA-asetuksen 3 §:n 2 kohdan mukaan arviointiohjelmassa on esitettävä tarpeellisessa määrin hankkeen kohtuulliset vaihtoehdot, jotka ovat hankkeen ja sen erityisominaisuuksien kannalta varteenotettavia, ja joista yhtenä vaihtoehtona on hankkeen toteuttamatta jättäminen, ellei tällainen vaihtoehto ole erityisestä syystä tarpeeton.

Arviointiohjelman mukaan tässä hankkeessa tarkastellaan yhtä toteuttamisvaihtoehtoa. Tarkasteltavaa voimajohtoreitti on arviointiohjelmassa kuvattu esimerkinomaisin poikkileikkauskuvoin. Suunnitellun voimajohtoreitin pituus- ja pinta-alatiedot on esitetty taulukoituna poikkileikkausväleittäin.

Arviointiohjelman mukaan YVA-menettelyssä ei tarkastella voimajohtohankkeen toteutumatta jättämistä, koska ratkaisu ei ole mahdollinen kantaverkon toiminnan kannalta. Arviointiohjelmassa todetaan, että Fingrid vastaa Suomen sähköjärjestelmän toimivuudesta sähkömarkkinalain perusteella myönnetyn sähköverkkoluvan ehtojen mukaisesti, ja yhtiön on hoidettava sähkömarkkinalain edellyttämät velvoitteet pitkäjänteisesti siten, että kantaverkko on käyttövarma ja siirtokyvyltään riittävä täyttäen yhteiskunnan vaatimukset nyt ja tulevaisuudessa. Edelleen arviointiohjelmassa todetaan, että hankkeen toteuttamatta jättäminen ei ole mahdollista, koska sähkönsiirtoa ei voida hoitaa nykyisellä kantaverkolla ja jo päätetyillä verkkoinvestoinneilla ilman haitallisia siirtokapasiteettirajoituksia tai

vaarantamatta käyttövarmuutta, eikä kantaverkkoyhtiö ei tällöin toimisi sähkömarkkinalain mukaisesti. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan nollavaihtoehdon poisjättäminen on riittävästi perusteltu.

Arviointiohjelmassa on todettu, että voimajohtohankkeessa lähtökohtana on ollut uuden voimajohtoon sijoittaminen mahdollisimman suurelta osin nykyisten voimajohtojen paikalle tai yhteyteen. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on perusteltua, että uusiutumiskykyistä energiahuoltoa koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on tältä osin otettu hankkeen lähtökohdaksi.

Arviointiohjelman mukaan Fingrid ja Svenska kraftnät tarkastelivat yhteistyössä useita vaihtoehtoisia Suomen ja Ruotsin välisen rajan ylityskohtia. Tarkastelun lähtökohtana oli löytää molempien yhtiöiden kannalta toteutuskelpoisin vaihtoehto. Vaihtoehtotarkastelussa oli mukana seitsemän eri ylityskohtaa Tornionjoella, jotka sijaitivat Ylitornion Kauvosaarenpään ja Tornion Kukkolan kosken välillä. Arviointiohjelman mukaan Vuennonkosken ylityskohta valikoitui sopivimmaksi, sillä Tornionjoen ylitys Vuennonkosken kohdalla on molempien yhtiöiden kannalta teknisesti toteuttamiskelpoinen ja ylityskohtaan pääseminen on kaikki näkökulmat huomioon ottaen toteutettavissa. Arviointiohjelmassa on esitetty lyhyt kuvaus voimajohtoon vaihtoehtoisista rajanylityskohdista (vaihtoehdot A - F).

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan rajanylityskohta Vuennonkosken kohdalla on yksi voimajohtoreitin kriittisimmistä kohdista, joten arviointiohjelmassa olisi ollut tarpeen käsitellä vaihtoehtojen karsintaa tältä osin perusteellisemmin ja kuvata nyt esitettyä laajemmin syitä siihen, miksi valituksi on tullut vaihtoehto D (Ylitornion Vuennonkoski) eikä muita vaihtoehtoja ole nähty toteutuskelpoisiksi. Yhteysviranomaisen huomauttaa myös, että esitetyissä mielipiteissä on tuotu esiin uusia linjausvaihtoehtoja rajanylityskohtaa koskien. Arvioinnissa on tarpeen huomioida myös nämä esitetyt linjausvaihtoehdot ja voimajohtoon sijainnin ratkaisemisen tulee perustua riittävään vaikutusten arviointiin.

Kuvaus ympäristön nykytilasta ja kehityksestä

YVA-asetuksen 3 §:n 4 kohdan mukaan arviointiohjelmassa on esitettävä kuvaus todennäköisen vaikutusalueen ympäristön nykytilasta ja kehityksestä. Ympäristön nykytilan ja kehityksen kuvaus on tärkeä vaikutusten tunnistamiseksi ja vaikutusarvioinnin kohdentamiseksi.

Arviointiohjelmassa tiedot ympäristön nykytilasta on esitetty pääosin riittävän kattavasti. Arviointiselostukseen kuvausta ympäristön nykytilasta tulee laajentaa ottaen huomioon myös lausunnoissa ja mielipiteissä esiin tuodut seikat. Arviointiselostuksessa tulee olla kattava kuvaus siitä, mitä selvityksiä nykytilan arvioimiseksi on tehty ja miten esitettyihin johtopäätöksiin on tultu.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden oikeusvaikutuksista säädetään maankäyttö- ja rakennuslain (MRL, 132/1999) 24 §:ssä, jonka mukaan ne koskevat alueidenkäytön suunnittelua ja valtion viranomaisten toimintaa. MRL 24 §:n 2 momentin mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Valtioneuvoston päätös uusista valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista on tullut voimaan 1.4.2018.

Arviointiohjelmassa valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on mainittu hankkeen suhdetta suunnitelmiin ja ohjelmiin käsittelevän kappaleen yhteydessä sekä hankkeen perusteluiden yhteydessä, ja todettu muun ohella, että uusiutumiskykyistä energiahuoltoa koskevat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on otettu hankkeen lähtökohdaksi. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelmassa olisi ollut hyvä käsitellä hankkeen suhdetta myös muihin valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin. Arviointiselostuksessa on tarpeen tarkastella valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita laajemmin kuvaten sitä, mitkä valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat puheena olevaa voimajohtohanketta ja millä tavoin niiden toteutumista voidaan hankkeella edistää.

Vaikutusten arviointi

YVA-asetuksen 3 §:n 5 kohdan mukaan arviointiohjelmassa on esitettävä tarpeellisissa määrin ehdotus tunnistetuista ja arvioitavista ympäristövaikutuksista, mukaan lukien valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa, siinä laajuudessa kuin on tarpeen perustellun päätelmän tekemiselle, sekä perustelut arvioitavien ympäristövaikutusten rajaukselle.

Arviointiohjelman mukaan hankkeen ympäristövaikutusten arviointi ehdotetaan kohdistettavaksi seuraaviin todennäköisesti merkittäviksi ennakoituihin vaikutuksiin: vaikutukset elinkeinotoimintaan maa- ja metsätalouden osalta, vaikutukset asutukseen, vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperinnön arvokohteisiin erityisesti Tornionjokivarressa sekä vaikutukset voimajohtoreittien luonnon arvokohteille ja luonnon monimuotoisuudelle koko hankealueen näkökulmasta.

Arviointiohjelman mukaan ympäristövaikutusten arvioinnin pääpaino kohdennetaan todennäköisesti merkittäviin vaikutuksiin. Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-lain mukaan YVA-menettely tulee kohdentaa hankkeen merkittäviin ympäristövaikutuksiin, mutta kuten YVA-lain perusteluissa (HE 259/2016) todetaan, arviointiin tulisi myös sisällyttää sellaiset vaikutukset, joiden merkittävydestä ei vielä ole selvyttä ja jotka edellyttäisivät siksi tarkempaa selvittämistä. Vaikutusten arvioinnin täytyy kattaa myös arvioinnin alkaessa vielä epävarmat vaikutukset, jotka YVA-menettelyn aikana selvitetään tarkemmin. Selvästi vähäisiksi arvioidut vaikutukset voidaan jättää arvioinnin ulkopuolelle. Yhteysviranomaisen pitää arvioida hankkeen todennäköisesti merkittäviksi ennakoituiksi vaikutuksiksi pääosin oikeansuuntaisina, mutta toteaa, että vaikutusarvioinnin rajaamista olisi voinut perustella tarkemmin.

Arviointiohjelman mukaan hankkeessa sovelletaan IMPERIA-hankkeen mukaista arviointimenetelmää, joka on vaikutuksen laajuuden määrittämiseen ja arviointikohteen arvottamiseen pohjautuva ympäristövaikutuksen merkittävyyden arviointimenetelmä. IMPERIA-menettelyn lisäksi hyödynnetään muuta olemassa olevaa aineistoa ja materiaalia. Arviointiohjelman mukaan merkittävyyttä arvioitaessa asiantuntija-arvioissa otetaan huomioon vaikutuksen suuruus ja vaikutuskohteen herkkyys. Yhteysviranomaisen toteaa, että vaikutuksia arvioitaessa on olennaista kuvata eri vaikutusmekanismit ja esittää, mihin arviointi vaikutusten merkittävydestä perustuu. Pelkkä vaikutuksen merkittävyyden arviointi ei siten riitä.

Arviointiohjelmassa on kuvattu vaikutusten arvioinnin pohjaksi laaditut ja laadittavaksi tulevat selvitykset ja selvitysten aikataulu. Yhteysviranomaisella ei ole niiden osalta huomauttamista.

Arviointiohjelmassa todetaan, että vaikutusten arvioinnissa käytetään niin sanottua erittelevää menetelmää, jossa korostetaan eri arvolähtökohdista lähtevää päätöksentekoa. Yhteysviranomaisen pitää valittua menetelmää perusteltuna.

Vaikutusalueen rajaus

Arviointiohjelmassa on kuvattu tarkastelualueen ja vaikutusalueen muodostumisen perusteita. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksessa eri vaikutustyyppien tarkastelualueet on tarpeen kuvata tarkasti ja vaikutusalueen rajauksen tulee perustua tosiasiallisiin vaikutuksiin. Arviointiselostuksessa tulee esittää selkeät selvityksiin perustuvat perustelut vaikutusalueiden rajauksille.

Yhdyskuntarakenne ja maankäyttö

Alueen kaavatilanne on kuvattu kattavasti arviointiohjelmassa. Relevantit kaavamerkinnot ja -määräykset on tunnistettu ja hyvin huomioitu.

Johtoreitti ylittää Ylitorniolla Vuennonkoskella Törmän ranta-asemakaava-alueen. Yhteysviranomaisen toteaa, että voimajohtoon vaikutukset kyseiseen ranta-asemakaavaan ja sen toteuttamisedellytyksiin tulee arvioida sekä huomioida esitetyissä mielipiteissä esiintyneet näkökohdat.

Arviointiohjelman mukaan arvioinnissa käsitellään voimajohtojen suhdetta maankäyttöön ja sen eri toimintoihin. Voimajohtohankkeessa painottuu tyypillisesti taajamien, asutuksen ja loma-asutuksen, maa- ja metsätalouden ja virkistysalueiden tarkastelu. Vaikutusmekanismeina tuodaan esiin muun muassa vaikutukset rakentamiseen, asutukseen sekä maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiin. Yhteysviranomaisella ei ole huomauttamista tähän.

Poronhoito

Voimajohtoreitti sijoittuu pääosin paliskuntien ulkopuoliselle alueelle. Ennen Tornionjoen ylitystä Vuennonkosken kohdalla voimajohto sijoittuu Lohijärven paliskunnan eteläisimpään kärkeen hieman yli kahden kilometrin matkalla, pääosin samaan johtokäytävään olemassa olevan voimajohtoon kanssa.

Yhteysviranomaisen yhtyy Paliskuntain yhdistyksen näkemykseen ja toteaa, että perustiedot poronhoidosta on selvitetty arviointiohjelmassa hyvin ja suunnitelmat poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinniksi ovat riittävät.

Voimajohtoon sijoittuessa poronhoitoalueella yksityismaille, poronhoitolain 53 §:n mukaisen neuvottelun järjestämisvelvollisuutta ei ole. Hankkeesta vastaavan on kuitenkin tarpeen olla yhteydessä Lohijärven paliskuntaan hankkeen johdosta, kuten arviointiohjelmassa todetaankin, ja ottaa asianomaisen paliskunnan näkemykset huomioon voimajohtoon suunnittelussa. Jatkuva yhteistyö ja tiedottaminen on tärkeää sekä voimajohtoon rakentamis- että toiminta-aikana.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön

Arviointiohjelmassa on esitetty valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen sekä rakennusperintökohteiden

sijainti johtoreitin läheisyydessä. Hankealueella tai sen vaikutuspiirissä sijaitsee valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue, Tornionjokilaakso (valtioneuvoston periaatepäätös 1995) sekä valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö ”Tornionjoen jokivarsiasutus (RKY 2009)”. Lisäksi hankealueella sijaitsee maakunnallisesti arvokas kulttuurimaisema ”Tornionjoen kulttuurimaisema-alue” sekä Torniossa sijaitseva maakunnallisesti arvokas maisema-alue Liakanjokivarsi.

Yhteysviranomaisen toteaa, että voimajohtoreitistä johtuvia maisema- ja kulttuuriympäristövaikutuksia arvioitaessa on syytä ottaa huomioon valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävien kohteiden arvot ja ominaispiirteet sekä näiden turvaaminen. Yhteysviranomaisen korostaa, että arvioinnin tulee perustua aluetta koskeviin maisema-analyysiin, rakennettua kulttuuriympäristöä koskeviin inventointitietoihin ja selvityksiin. Lisäksi on huomioitava arvioinnissa käytettävien lähteiden ajantasaisuus ja luotettavuus.

Muinaisjäännökset

Museovirasto toteutti muinaisjäännösinventoinnin Fingridin toimeksiannosta syksyllä 2018. Inventoinnissa ei havaittu muinaisjäännöksiä suunnitellulla johtoreitillä. Yhteysviranomaisen yhtyy Museoviraston arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa esittämiin näkemyksiin ja toteaa, että arkeologinen kulttuuriperintö on otettu riittävällä tavalla huomioon arviointiohjelmassa.

Luonnonympäristö

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelmassa luonnonympäristön kuvaus on yleispiirteinen. Kuvausta tulee tarkentaa arviointiselostukseen.

Yhteysviranomaisen toteaa, että vaarantuneen (VU) kasvilajin ja silmälläpidettävän kasvilajin tiedossa olevat havaintopaikat sijoittuvat nykyisen voimajohdon pohjoispuolelle lähimmillään noin 70 metrin etäisyydelle Tynnyrikummun alueella välillä Kemnmaa – Yli-Liikka. Uuden voimajohdon sijoituessa eteläpuolelle lajit eivät vaarannu rakentamisesta, mutta raskaalla kalustolla ei tule liikua esiintymien läheisyydessä (20 metrin suojavyöhyke).

Jokipajun (*Salix triandra*) tiedossa oleva havaintopaikka sijoittuu uuden voimajohdon lähelle 10-30 metrin etäisyydelle Tornionjoen pohjoisrannalla Vuennonkoskella. Esiintymän koordinaatit ovat (ETRS-TM35FIN 7342629:357785). Jokipaju on silmälläpidettävä (NT) laji, joka on hyvä ottaa huomioon voimajohdon suunnittelussa ja rakentamisessa. Tornion kaupungin alueella on 42 tiedossa olevaa jokipajun havaintopaikkaa Hertta-rekisterin Eliöt-osion mukaan (SYKE). Täysikasvuinen jokipaju on Lapin alueella tavanomaisesti 4-6 metrin mittainen, joten johtoalueen reunavyöhykkeellä laji voitaneen säästää hakkuulta.

Arviointiselostuksessa tulee esittää, miten edellä mainittujen kasvilajien havaintopaikat otetaan huomioon voimajohdon toteuttamisessa ja millä tavoin vaikutuksia lievennetään.

Suojelualueet

Arviointiohjelmassa on tunnistettu yksityinen suojelualue, joka sijoittuu Hurujärvi – Iso-Mustajärvi Natura 2000 -alueen lounaispuolelle 450 metrin etäisyydelle. Voimajohto kulkee edellä mainittujen alueiden välistä noin 24 metrin etäisyydellä. Kaivosoja (MRA 241468) on

määräaikainen rauhoitusalue (yksityinen suojelualue), jonka rauhoitus lakkaa 31.12.2025. Raskaalla kalustolla alueella liikkumiseen tulee olla maanomistajan lupa.

Natura 2000 -alueet

Nykyinen 110 kV:n voimajohto kulkee Hurujärvi – Iso-Mustajärvi (SACFI1301909, 310 ha) Natura-alueella 1235 metrin pituudelta ja sivuaa Natura-alueen pohjoispäässä 250 metrin pituudelta. Suunniteltu voimajohto kiertää Natura-alueen lännestä noin 4 kilometrin pituudelta ja 50 - 250 metrin etäisyydellä.

Natura-alueen aluetyyppi on SAC, erityisten suojelutoimien alue ja SPA, lintualue. Natura-alueen suojeluperusteena ovat luontodirektiivin luontotyytit Humuspitoiset lammet ja järvet (74 %) ja Vaihtumissuot ja rantasuot (26 %) ja lintudirektiivin liitteen 1 yhteensä 9 lintulajia (kalatiira, kurki, lapintiira, laulujoutsen, liro, mustakurkku-uikku, sinisuohaukka, suokukko, uivelo).

Natura-arviointivelvollisuuden tarkastelu on laadittu Hurujärvi – Iso-Mustajärvi (SACFI1301909) Natura-alueen osalle ja todettu, ettei merkittäviä heikentäviä vaikutuksia todennäköisesti aiheudu, joten arviointitarpeen johtopäätöksenä esitetään, että luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista Natura-arviointia ja siihen liittyvää lausuntomenettelyä ei ole tarpeen tehdä.

Arviointiohjelmassa tehdyssä arvioinnissa todetaan, että voimajohto ei sijoitu Natura-alueelle eikä muuta pintavesien valuntaa tai laatua, joten suoria vaikutuksia ei aiheudu. Etäisyydestä johtuen reunavaikutuksia ei arvioida aiheutuvan Natura-alueelle ulottuvana. Voimajohdon rakentaminen ei pirsto pesintä- eikä ravinnonhankinta-alueita eikä lisää törmäysriskiä.

Tornionjoen-Muonionjoen vesistöalue (SACFI1301912) Natura-alueen suojeluperusteena ovat Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (98 %), Alpiiniset joet ja niiden penkereiden ruohokasvillisuus (1,5 %) ja Vuorten alapuoliset tasankojoet (0,5 %).

Arviointiohjelmassa tehdyssä arvioinnissa todetaan muun ohella, että pylväspaikat tulevat sijoittumaan Tornionjoen molemmin puolin törmien ulkopuolelle, tulvariskialueen ulkopuolelle, eikä vesistöön ole tarvetta sijoittaa pylväitä. Tällöin perustusten rakentamisesta ei aiheudu muutoksia jokitörmässä eikä jokeen aiheudu tilapäistä samentumista, jolla olisi vaikutuksia vedenlaatuun. Voimajohtoalueelta poistetaan puusto ennen voimajohdon rakentamista. Kenttäkerroksen kasvillisuus jää paikalleen, mikä estää jokitörmien erooitumista. Voimajohdon rakentamisesta tai käytöstä ei aiheudu haitallisia vaikutuksia vesistöihin.

Johtopäätöksenä arviointiohjelmassa on esitetty, että hankkeesta ei aiheudu suoria vaikutuksia Natura-alueelle, koska pylväspaikkoja ei sijoitu vesistöön eikä jokitörmälle. Voimajohto ei muuta pintavesien valuntaa tai laatua, joten Natura-alueelle ei aiheudu välillisiä vaikutuksia. Natura-arvioinnin tarvearvioinnin johtopäätöksenä esitetään, ettei luonnonsuojelulain 65 §:n mukaista Natura-arviointia eikä siihen liittyvää lausuntomenettelyä ole tarpeen tehdä.

Yhteysviranomaisen pitää Natura-arviointivelvollisuuden tarkastelua sekä Hurujärvi – Iso-Mustajärvi Natura-alueen että Tornionjoen –Muonionjoen vesistöalueen Natura-alueen

osalta asianmukaisena. Yhteysviranomaisen toteaa, että voimajohtohanke ei edellytä luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisen Natura-arvioinnin laatimista eikä siihen liittyvää lausuntomenettelyä.

Linnut

Voimajohtohankkeesta aiheutuneita vaikutuksia metsän rakenteeseen tarkastellaan maisema- ja lähiympäristötasolla. Keskeistä arvioinnissa on se, muuttaako voimajohtohanke oleellisesti metsän rakennetta verrattuna nykytilaan ja nykyisen käyttömuodon tuomiin muutoksiin.

Hanketta varten tehtävien linnustoselvitysten tulosten lisäksi hankitaan olemassa olevia lintutietoja hankealueen läheisyydessä tehdyistä selvityksistä. Petolintujen ja muiden suojelullisesti arvokkaiden lajien tunnetut pesäpaikat selvitetään Metsähallituksen petolinturekisteristä sekä Luonnontieteellisen keskusmuseon Rengastustoimistosta ja Sääksirekisteristä. Tarvittaessa ollaan lisäksi tarkemmin yhteydessä paikalliseen lintutieteelliseen yhdistykseen.

Arviointi hankkeen linnustoon kohdistuvista vaikutuksista tehdään asiantuntijatyönä. Arvioinnissa keskitytään suojelullisesti arvokkaisiin ja vaikutuksille herkiksi tiedettyihin lajeihin. Arvioinnin yhteydessä esitetään myös ehdotukset vaikutuksien lieventämiseen ja seurantaan liittyen.

Pesimälinnustoselvitys tehtiin maalintujen kartoituslaskennasta annettuja ohjeita soveltaen yhden laskentakierroksen laskentana 14.6. ja 18.6.2018 ennalta potentiaalisimmille alueille. Selvityksessä huomioitiin hankealueen linnustollisesti ennakkoon tunnistetut potentiaaliset arvoalueet eli luonnontilaiset suot sekä vanhan metsän kuviot. Raportoinnin yhteydessä kuvataan selvitetyn alueen linnustollinen arvo sekä arvioidaan hankkeen aiheuttamia vaikutuksia linnustoon.

Vaikutusten arvioinnissa otetaan huomioon sekä havaittu lintulajisto että biotoopin linnustopotentiaali (vanhat metsät, rehevät kuusikot, suot, kosteikot yms. luonnontilaiset linnustollisesti merkittävät biotoopit). Pesimälinnustoa selvitettiin kaikkiaan kaksi päivää.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan arviointiohjelmassa esitettyä kahden päivän aikana tehtyä linnustoselvitystä Hurujärvi – Iso-Mustajärvi Natura-alueelle sekä olemassa olevien lintuhavaintotietojen hyödyntämistä voidaan pitää riittävänä. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostukseen tulee tehdä vaikutusarviointia pesimälinnuston ruokailulentojen suunnista ja mahdollisten törmäysvaikutusten lieventämisestä Iso-Mustajärven alueella sekä muilla linnuston kannalta arvokkailla alueilla kuten kurkien syysmuuton levähdys- ja ruokailualueilla kuten viljapelloilla.

Arviointiohjelman mukaan voimajohtoon johtoalueelle ei sijoitu FINIBA-alueita (Suomen tärkeät lintualueet) ja linnustollisesti arvokkaita elinympäristöjä (kuten luonnontilaisia soita, vanhoja metsiä tai kosteikkoja).

Yhteysviranomaisen tarkentaa, että uusi voimajohtolinjaus kulkee Hurujärvi – Korttojärvi – Iso-Mustajärvi on FINIBA-kohteen läheisyydessä (50 – 250 metrin etäisyydellä). Edellä mainittuun FINIBA-kohteeseen viittaaminen on tarpeen, koska se kuvaa voimajohtoon

sijaintia erityisesti linnustoalueen osalta paremmin kuin toteamus siitä, että voimajohtoalueella ei ole FINIBA-aluetta.

Yhteysviranomainen toteaa, että sivulla 75 kuva 50 on värityksen osalta vaikeasti tulkittavissa. Keltainen ja vihreä alue päällekkäin muodostavat vaaleanvihreän alueen, jolle ei ole kuvausta.

Arviointiohjelman mukaan hankealue ei sijoitu valtakunnallisille päämuuttoreiteille. Suunnitellulle voimajohtoreitille tai sen välittömään läheisyyteen ei sijoitu muuttolinnuston kannalta tärkeitä ruokailu- ja levähdysalueita.

Yhteysviranomainen huomauttaa, että arviointiohjelmassa esitetty johtoalueen ylityskohta Tornionjoen Vuennonkoskella on Lapin maakunnan alueella tärkeä päämuuttoreitti Perämereltä Tornionjoen - Muonionjoen vartta pohjoiseen (Lintujen päämuuttoreitit Suomessa BirdLife Suomi ry, 2014). Päämuuttoreitillä muuttaa syksyisin hyvin runsaasti laulujoutsenia, kurkia ja lukuisia vesilintulajeja sekä jokivartta laajemmalla alueella muun muassa piekanoita ja hiirihaukkoja.

Vuennonkosken voimajohton ylityspaikalta etelään noin 13 kilometrin etäisyydellä on Natura 2000 -alue Karunginjärvi (SPAFI1301913), joka on muuttolintujen merkittävä muutonaikainen kerääntymis- ja ruokailualue. Kohde on IBA-alue kansainvälisesti arvokas lintualue ja myös FINIBA-alue, Suomen kansallisesti arvokas lintualue.

Vuennonkosken pohjoispuolella 3,3 km etäisyydellä on Kainuunkylän saaret (SACFI1302105) Natura-alue, joka on aluetyypiltään sekä SAC, erityisten suojelutoimien alue että SPA, lintualue. Kainuunkylän saaret on myös maakunnallisesti arvokas lintualue (MAALI) (Lapin tärkeät lintualueet; Jokimäki, J. & Kisanlahti-Jokimäki, M-L 2015).

Edellä mainitut Natura-alueet, jotka ovat aluetyypiltään lintualueita, korostavat Tornionjoki - Muonionjoki päämuuttoreitin merkitystä ja edellä mainittujen kohteiden tärkeyttä muutonaikaisina kerääntymisalueina (levähdys- ja ruokailualueina). Toinen merkittävä päämuuttoreitti Perämereltä pohjoiseen Kemijokea seuraten jää Keminmaalla voimajohton lähtöpaikan itäpuolelle.

Suurikokoiset ja raskasliikkeiset kurki ja laulujoutsen, sekä sinisuohaukka saalistuslentojen osalta, voivat häirinnän ja karkottamisen tilanteissa olla lajeja, jotka törmäävät voimajohtoon. Lisäksi huonoissa näkyvyysolosuhteissa, kuten sumussa, muuttavat linnut voivat törmätä voimajohtoon, kun eivät ehdi tekemään väistöliikkeitä. Karunginjärvi on Tornionjoen merkittävin muutonaikainen kerääntymiskohde erityisesti joutsenille, vesilinnuille ja kahlaajille. Alueella pesii myös runsaasti vesilintuja ja kahlaajia.

Yhteysviranomainen toteaa, että muuttolintujen merkittävä päämuuttoreitti kulkee Tornionjokea seuraten. Arviointiohjelmassa ei ole esitetty selkeästi muuttolinnustoon kohdistuvien vaikutusten lieventämistä. Arviointiselostuksessa tulee esittää vaikutusten lieventämistoimet tältä osin.

Hankkeesta ei kohdistu haitallisia vaikutuksia suuren petolinnun pesäreviirille eikä saalistusalueelle.

Luontodirektiivin liitteen IV a eläinlajit

Arviointiohjelman mukaan lepakoiden ja saukon esiintyminen on mahdollista voimajohtoreitin tuntumassa.

Yhteysviranomainen toteaa, että luontodirektiivin liitteen IV a eläinlaji saukko esiintyy jokien ja purojen varsilla ja todennäköisesti liikkuu ajoittain myös voimajohtoalueella siirtyessään jokivarrelta toiselle. Luonnonvarakeskuksella ja paikallisilla riistanhoitoyhdistyksissä voi olla tietoa lajin esiintymisestä hankealueella. Yhteysviranomainen toteaa, että tältä osin olemassa olevan tiedon kartoittaminen on riittävää.

Arviointiohjelmassa ei ole esitetty tietoa luontodirektiivin IV a eläinlajin viitasammakon esiintymisestä hankealueen osalta eikä lajin esiintymisen selvittämistä ole esitetty. Iso-Mustajärven länsipuolella on pensaikko- ja avoluhta -luontotyyppiä, joka voi olla järven läheisyydessä ja kosteikkoalueen elinympäristönä sovelias viitasammakon esiintymiselle. Viitasammakon esiintyminen tulee selvittää reviirokuuntelumenetelmää käyttäen oikea-aikaisesti toukokuun lopulla riittävän lämpötilan (yli 7°C) vallitessa, tyynessä ja sateettomassa säässä.

Pintavedet

Arviointiohjelmassa todetaan, että hankkeella ei ole oleellisia vaikutuksia pintavesiin, minkä vuoksi vaikutuksia ei ole tarpeen kuvata laajemmin arviointiselostuksessa. Arviointiohjelmassa esitettyjen tietojen perusteella arviota voidaan pitää oikeana ottaen huomioon jäljempänä esitetyt vaikutusten vähentämistä koskevat toimenpiteet. Voimajohton rakentamisesta voi aiheutua välillisiä vaikutuksia vesistöihin, sillä rakentamisaikana oja ja muita pieniä virtavesiä ylitetään työkoneilla. Tämä voi aiheuttaa rantapenkereen eroosiota ja maa-ainesten päätymistä vesistöön sekä uomien tukkeutumista. Vesistöihin päätyvän kiintoainekuormituksen vähentämiseksi pylväät tulee sijoittaa mahdollisimman kauas uomista ja rakentamisen päätyttyä tulee varmistua siitä, että veden virtaukselle ja kalojen vaellukselle ei aiheudu töistä pysyvää haittaa. Tukkeutuneet uomat tulee avata tarvittaessa.

Happamat sulfaattimaat

Suunniteltu voimajohto kulkee paikoin alueilla, missä happamien sulfaattimaiden esiintymisen todennäköisyys on suuri tai kohtalainen. Tämän vuoksi hankkeen jatkosuunnittelussa tulee arviointiohjelmassa esitetyn mukaisesti huomioida sulfaattimaiden esiintyminen lisätutkimuksiin perustuen ja tarvittaessa suunnitella toimenpiteet happamuushaittojen minimoimiseksi.

Pohjavedet

Suunniteltu johtoreitti kulkee Revonpesämaan tärkeän pohjavesialueen itäosassa, pohjavesialueen reunan tuntumassa. Arviointiohjelmassa on esitetty, että voimajohto tai pylväiden perustaminen eivät aiheuta haitallisia vaikutuksia pohjaveteen. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan olisi hyvä tarkastella johtoreitin sijoittamista Revonpesämaan pohjavesialueella nykyisen linjauksen itäpuolelle, jolloin reitti sijoittuisi varsinaisen pohjaveden muodostumisalueen ulkopuolelle.

Maa- ja kallioperä

Yhteysviranomaisen toteaa, että johtoreitti kulkee noin 300 metriä valtakunnallisesti arvokkaan moreenimuodostuman Honkamaa (MOR-Y13-014) kautta. Kohde on drumliini ja arvoluokka 3. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on tarpeen arvioida johtoreitin vaikutukset arvokkaaseen muodostumaan sekä miten mahdollisia vaikutuksia voidaan vähentää. Lähtökohtaisesti valtakunnallisesti arvokkaiden muodostumien arvot tulee turvata hankkeissa. Voimajohtoon pylväspaikkojen suunnittelulla voidaan vähentää moreenimuodostumaan kohdistuvia vaikutuksia.

Liikennevaikutukset

Arviointiohjelmassa ei ole kuvattu alueen liikenneverkon nykytilannetta. Hankkeen vaikutuksia liikenteeseen ei ole esitetty arvioitavaksi. Yhteysviranomaisen yhtyy Väyläviraston lausunnossaan esittämään näkemykseen, ja toteaa, että arviointiohjelmassa olisi ollut tarpeen esittää perustelut vaikutusarvioinnin rajaamiselle hankkeen liikenteeseen kohdistuvien vaikutusten osalta.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Arviointiohjelman mukaan ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa selvitetään hankkeen vaikutuksia ihmisten elinoloihin, viihtyvyyteen ja terveyteen. Vaikutusmekanismeista mainitaan asumisviihtyvyyteen kohdistuvat vaikutukset voimajohtoreitin läheisyyteen sijoittuvien asuin- ja lomarakennusten osalta, koronamelu, sähkö- ja magneettikentät, maiseman muutos, vaikutukset virkistysmahdollisuuksiin, voimajohtojen koetut terveysvaikutuksista sekä vaikutukset maa- ja metsätaloudelle niiltä osin kuin uusi voimajohto vaatii uutta johtoaluetta. Yhteysviranomaisen pitää suunniteltua arviointia pääosin riittävänä.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että useissa saaduissa lausunnoissa ja esitetyissä mielipiteissä on korostunut huoli voimajohtoon haitallisista vaikutuksista Tornionjoen ja Vuennonkosken virkistyskäyttöön (muun muassa kalastukseen). Myös arviointiohjelmassa todetaan Vuennonkosken olevan tärkeä kalastus- ja melontapaikka. Yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen vaikutukset Tornionjoen ja Vuennonkosken virkistyskäyttöön on arvioitava ja tulokset esitettävä arviointiselostuksessa.

Arviointiohjelmassa todetaan, että Länsi-Lapin maakuntakaavassa alueelle on merkitty ulkoilureitti, jonka suunniteltu voimajohtoreitti ylittää kahdesti. Maakuntakaavassa alueelle on merkitty myös moottorikelkkareittejä, joista yksi kulkee suunnitellulla voimajohtoreitillä noin 20 kilometrin matkalla.

Yhteysviranomaisen toteaa, että voimajohtoreitin ali kulkee Korpikylän kohdalla kelkkaura, joka johtaa Korpikylän vanhalta koululta koilliseen Ylitornion kunnan Väystäjän kylän suuntaan. Kelkkauran käytön muutoksista ja korvaavista yhteyksistä tulee olla yhteydessä reitinpitäjään Tornion kaupunkiin.

Tornion yleiskaavaan on näiden lisäksi merkitty moottorikelkkareitin yhteystarve suunnitellun voimalinjan reitin läheisyyteen noin 20 kilometrin matkalle. Yhteysviranomaisen katsoo, ettei arviointiselostukseen ole tarvetta selvittää

moottorikelkkailureitin kulkua välillä Yli-Liakka – Keminmaa, koska saman suuntainen moottorikelkkailureitti on olemassa.

Moottorikelkkailureitti Tornio – Ylitornio (reittitoimitus tehty, rasite merkitty) kulkee nykyisellä johtoaukealla noin 18 kilometrin matkan välillä Aapajoki – Martimo. Natura 2000 -alueen Hurujärvi – Iso-Mustajärvi kohdalla moottorikelkkailureitti kulkee noin 3 kilometrin matkan johtoaukean länsipuolella eli voimajohtolinjauksen läheisyydessä. Suunnitellun voimajohdon kulku reitin läheisyydessä ei haittaa moottorikelkkailureitin kulkua merkittävästi. Reitti voi kulkea johtoalueen reunavyöhykkeellä. Mikäli voimajohto rakennetaan talven kelkkailukauden aikana (15.12. – 15.4.), tulee hankkeesta vastaavan sopia väliaikaisen kiertoreitin kulku reitinpitäjän Tornion kaupungin ja maanomistajien kanssa.

Suunnitellun uuden voimajohdon ja nykyisen voimajohdon johtoalueella todennäköisesti kulkee noin 400 metrin pituudelta Karunki – Kantojärvi ulkoilureitti (hiihtoreitti ja kesäretkeilyreitti 20,4 km) Ulkoilureitti alkaa Karungin kylässä valtatie 21 (E8) Jokivarrentieltä 340 m Metsurintietä itään olevalta levikkeeltä (koordinaatit N66 02.129, E24 01.967). Metsurintien lähtöpaikalla on myös Karungin valaistu latu -rengasreitti, joka sijoittuu nykyisen voimajohtoalueen länsipuolelle.

Yhteysviranomaisen toteaa, että ulkoilureitit tulee ottaa huomioon uuden voimajohdon suunnittelussa ja rakentamisessa. Mahdolliset muutokset reitin kulussa, eli väliaikaisen kiertoreitin linjaaminen ja tarvittaessa lyhytaikainen sulkeminen, tulee ilmoittaa hyvissä ajoin reitinpitäjälle Tornion kaupungille.

Keminmaan sähköaseman läheisyydessä Mustapalossa kulkee ulkoilureitti Kalli – Korteniva. Rakentamisen aikana tulee sopia mahdollisista ulkoilureitin käytön muutoksista reitinpitäjän Keminmaan kunnan kanssa.

Arviointiohjelmassakin on todettu oikein, että voimajohdon rakentamisen aikana aiemmissa suunnitteluvaiheissa tunnistettujen ympäristökohteiden säilyminen varmistetaan erillisellä ohjeistuksella. Ennen työmaan päättämistä rakentamisen jäljet siistitään ja aiheutuneet vahingot joko korjataan tai korvataan. Yhteysviranomaisen olettaa, että ympäristökohteella tarkoitetaan tässä yhteydessä myös reittien kulkuun kohdistuvia väliaikaisia ja pysyviä muutoksia sekä reittiturvallisuuden asianmukaista huomioon ottamista.

Voimajohdon aiheuttamat sähkö- ja magneettikentät

Arviointiohjelman mukaan arviointiselostuksessa sähkö- ja magneettikenttiä tullaan kuvaamaan käyrädiagrammeihin. Diagrammeissa esitetään sähkö- ja magneettikenttien voimakkuus ja ulottuminen käyrinä nykytilanteessa ja tulevassa tilanteessa. Arviointiselostuksessa näitä keskimääräisillä sähkönsiirroilla tehtyjä laskelmia verrataan altistumiselle annettuihin suositusarvoihin. Arviointiselostuksessa tullaan esittämään myös vertailutietoa kodin sähkölaitteiden aiheuttamista magneettikentistä.

Hankkeen jatkosuunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida Säteilyturvakeskuksen arviointiohjelmasta antama lausunto. Säteilyturvakeskus suosittelee uuden voimajohdon rakentamista siten, että sen aiheuttama magneettivuon tiheys ei pitkäaikaisesti ylitä 0,4 μT voimajohdon lähellä sijaitsevilla asuinrakennuksissa. Velvoittavaa estettä ei säteilyturvallisuussyistä kuitenkaan ole voimajohdon rakentamiseen arviointiohjelmassa esitetyn suunnitelman mukaisesti.

Meluvaikutukset

Arviointiohjelmassa on kuvattu voimajohtohankkeen tyypillisimpiä meluvaikutuksia ja vaikutusmekanismeja. Arviointiselostuksessa voimajohtojen meluvaikutuksia tarkastellaan aiempien mittaus- ja tutkimustietojen perusteella ja verrataan valtioneuvoston päätöksen mukaisesti yleisiin melutason ohjearvoihin (VNp 993/1992). Asumisviihtyvyyden lisäksi melutarkastelussa otetaan huomioon myös virkistyskäyttöarvot. Yhteysviranomaisen pitää suunniteltua meluvaikutusten arviointia riittävänä.

Muut vaikutukset

Arviointiohjelman mukaan arviointiselostuksessa tuodaan esiin vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen, vaikutukset aineelliseen omaisuuteen, vaikutukset Suomen metsien hiilinieluun, yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa, arvio ympäristöriskeistä, epävarmuustekijät, lieventävät toimenpiteet ja vaikutusten seuranta. Yhteysviranomaisella ei ole tähän huomauttamista.

Turvallisuus ja onnettomuusriskit

Arviointiohjelmassa todetaan, että YVA-menettelyssä tunnistetaan hankkeeseen liittyvät ympäristö- ja turvallisuusriskit ja mahdolliset häiriötapaukset sekä arvioidaan niiden todennäköisyydet ja seuraukset. Yhteysviranomaisen toteaa, että turvallisuuteen ja onnettomuusriskeihin liittyviä seikkoja tulee arviointiselostuksessa käsitellä niin kuin YVA-asetuksen 4 §:n 5 kohta edellyttää.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Arviointiohjelman mukaan suunnitellun voimajohtojen ympäristövaikutukset arvioidaan kokonaisuutena ottaen huomioon alueella jo nykyisin tapahtuva toiminta ja lisäksi suunnitellut toiminnot siinä laajuudessa, kun hankkeilla arvioidaan olevan yhteisvaikutuksia tämän hankkeen kanssa. Arviointi tehdään eri hankkeiden vaikutuksista saatavilla olevien tietojen perusteella. Luontovaikutusten osalta tarkastellaan lähialueiden muiden sähkönsiirtohankkeiden yhteisvaikutuksia erityisesti linnuston ja elinympäristöjen pirstoutumisen kannalta. Ihmisiin kohdistuvia yhteisvaikutuksia arvioidaan erityisesti maisemaan ja virkistysmahdollisuuksiin kohdistuvien vaikutusten osalta. Yhteysviranomaisella ei ole tähän huomauttamista. Arviointiselostuksessa tulee käsitellä voimajohtohankkeen yhteisvaikutukset erityisesti voimajohtoreitin läheisyyteen suunniteltujen ja jo toteutettujen tuulivoima- ja sähkönsiirtohankkeiden kanssa.

Lieventävät toimenpiteet

YVA-asetuksen 4 §:n 10 kohdan mukaisesti arviointiselostuksen tulee sisältää ehdotus toimiksi, joilla vältetään, ehkäistään, rajoitetaan tai poistetaan tunnistettuja merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostuksessa on esitettävä toteuttamiskelpoisia ja konkreettisia toimenpiteitä haitallisten vaikutusten rajoittamiseksi ja poistamiseksi kaikkien vaikutustyyppien osalta. Hankkeesta aiheutuvien haitallisten vaikutusten lieventämiseen on kiinnitettävä huomiota jo suunnittelussa ja ympäristövaikutuksia

arvioitaessa. Olennaista on löytää vähiten haittaa aiheuttava voimajohtolinjaus sekä sen jälkeen eri toimenpitein, muun ohella pylväiden sijoittelun avulla, edelleen lieventää ilmeneviä haittoja.

Osallistuminen

Osallistuminen ja sen myötä saadun palautteen tosiasiallinen huomioon ottaminen on keskeistä YVA-menettelyssä. Riittävän vuorovaikutuksen turvaamisen keinoja ovat YVA-laissa säädetyn tiedottamisen ohella muun muassa yleisötilaisuudet sekä arviointityötä varten toteutettavat kyselyt.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan sekä jo toteutettu osallistumisen järjestäminen että suunnitellut toimet osallistumisen järjestämiseksi vaikuttavat riittävältä. Hankkeesta vastaavalla on hanketta varten oma internetsivu, jossa on myös sähköinen palautejärjestelmä. Yleisötilaisuus järjestettiin arviointiohjelman nähtävilläoloaikana 17.1.2019 Torniossa. Kyseiseen tilaisuuteen oli järjestetty myös ruotsinkielinen tulkkaus. Toinen yleisötilaisuus on suunniteltu järjestettävän arviointiselostusvaiheessa. Hankkeesta vastaava on tiedottanut hankkeesta ja yleisötilaisuudesta omin lehti-ilmoituksin sekä ollut johtoalueen ympäristön maanomistajiin yhteydessä kirjeitse. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeesta vastaava on toiminut aktiivisesti vuorovaikutuksen edistämiseksi. On tärkeää, että asianosaisten aito vuorovaikutus ja siten myös mahdollisuus vaikuttaa turvataan myös jatkossa.

Johtopäätös

Arviointiohjelman sisällöstä säädetään YVA-asetuksen 3 §:ssä. Yhteysviranomaisen toteaa, että nyt kyseessä oleva arviointiohjelma vastaa laajuudeltaan ja tarkkuudeltaan pääpiirteissään YVA-lainsäädännön vaatimuksia. Yhteysviranomaisen lausunnossa esitetyt täydennystarpeet tulee ottaa huomioon arviointityössä ja arviointiselostusta laadittaessa. Arviointiselostuksessa on YVA-asetuksen 4 §:n 15 kohdan mukaisesti esitettävä selvitys siitä, miten yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta on otettu huomioon.

Arviointiohjelmasta annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä sekä yleisötilaisuudessa esiintuodut näkökohdat tulee huomioida hankkeen jatkotyössä. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että lausunnoissa ja mielipiteissä on tuotu esiin myös uusia paikallisia linjausvaihtoehtoja, jotka olisi perusteltua sisällyttää arviointiin ja esittää tulokset arviointiselostuksessa.

Yhteysviranomaisen lausunnon valmistelu

Yhteysviranomaisen lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet Lapin ELY-keskuksessa seuraavat henkilöt: ylitarkastaja Pekka Herva (luonto), ylitarkastaja Eira Järviluoma (liikenne), hydrobiologi Annukka Puro-Tahvanainen (pintavedet ja happamat sulfaattimaat), ylitarkastaja Riku Tapio (kulttuuriympäristö) ja hydrogeologi Anu Rautiala (pohjavedet).

ASIAKIRJAN HYVÄKSYNTÄ

Asian on esitellyt ylitarkastaja Saana-Kaisa Ylitalo ja ratkaissut alueidenkäyttöyksikön päällikön sijainen Hannu Raasakka. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNNOSTA TIEDOTTAMINEN

Yhteysviranomaisen lähettää lausuntonsa sekä kopiot arviointiohjelmasta saaduista lausunnoista ja esitetyistä mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi lausuntopyynnön saaneille ja mielipiteensä esittäneille. Lausunnon ruotsinkielinen käännös toimitetaan asianosaisille käännöksen valmistuttua.

Yhteysviranomaisen lausunto julkaistaan sähköisenä ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa www.ymparisto.fi/keminmaatornionjokivoimajohtoyva.

SUORITEMAKSU

4 000 euroa

Maksun määräytyminen

Maksu määräytyy valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla annetun ja 1.1.2019 voimaan tulleen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä hallinto- ja kehittämiskeskuksen maksullisista suoritteista vuosina 2019-2020 annetun valtioneuvoston asetuksen (1372/2018) liitteen perusteella.

LIITE

Maksua koskeva oikaisuvaatimusohje (vain hankkeesta vastaavalle)

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö
Lausuntopyynnön saaneet ja mielipiteen esittäneet

Tämä asiakirja LAPELY/2058/2018 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/2058/2018 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Raasakka Hannu 28.02.2019 16:19

Esittelijä Ylitalo Saana-Kaisa 28.02.2019 16:00